BOLŞEVİK PARTİ İNŞASI İÇİN - JÎ BO SAZBÛNA PARTİYA BOLŞEWÎK

BOLŞEVİK PARTİZAN

Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz! • Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar birleşiniz!
Karkerên hemû welatan yekbin! • Karkerên hemû welatan u gelên bindest yekbin!

• Sayı / Hejmar: 180 • Temmuz / Tîrmeh 2018 • Fiyatı / Biha: 5 TL

2018'DE DÜNYADAKİ GELİŞMELERİ BELİRLEYEN NE?

Emperyalist büyük güçlerin dünya hegemonyası için dalaşı mı, yoksa "Yeniemperyalist Güçler"in ortaya çıkması mı?

(Stefan Engel'in "Yeniemperyalist Ülkelerin Ortaya Çıkışı Üzerine" adlı broşürünün eleştirisi)

İÇİNDEKİLER

BOLŞEVİK PARTİZAN

V.i.S.d.P. &Yazışma Adresi: K. İnan
Postale No: 287, 67000 France

İnternet: **www.bolsevikparti.org**
E-Mail: **info@bolsevikparti.org**

Fiyatı: 5 TL, £ 2.50, 3 EURO

Sosyal medyada da yazılarımız yayınlanmaktadır. Bizi sosyal medya üzerinden de takip edebilirsiniz. Adreslerimiz şöyledir:
https://**twitter.com/BolsevikP**
https://**twitter.com/BolsevikD**
https://**twitter.com/SterkaB**

2018'DE DÜNYADAKİ GELİŞMELERİ BELİRLEYEN NE?

Emperyalist büyük güçlerin dünya hegemonyası için dalaşı mı, yoksa "Yeniemperyalist Güçler"in ortaya çıkması mı?

"Yeniemperyalist güçler"… Emperyalist dünyada yeni bir kategori mi?

Dünya sol/devrimci hareketi saflarında bir süreden beri "yeniemperyalist ülkeler" üzerine bir tartışma yürüyor. Tartışma öncelikle kendi yayın organı Rote Fahne'nin (Kızıl Bayrak) 16/2007 sayısının özel ekinde bu konuda tezlerini ve gerekçelerini ortaya koyan Almanya Marksist Leninist Partisi (MLPD) tarafından ilerletiliyor. Gerek "Marksist Leninist Parti ve Örgütlerin" 2017'de yapılan "12. Konferans'ında" (ICMLPO), gerekse ICOR (Devrimci Parti ve Örgütlerin Uluslararası Koordinasyonu)'un Üçüncü Dünya Konferansı'nda ve yine ICOR tarafından Ekim Devrimi'nin 100. yıldönümü dolayısıyla düzenlenen kitlesel katılımlı "Enternasyonal Seminer"de MLPD'nin tezleri üzerine hararetli tartışmalar yürütüldü. Tartışma sürüyor.

MLPD, bu yeni ülkeler kategorisi için şu gerekçeleri getiriyor:

"Dünya ekonomisindeki en önemli yeni görüngü bir dizi yeniemperyalist ülkenin ortaya çıkışıdır. Bunlar saldırgan olarak jeopolitik nüfuz alanlarının yeniden paylaşılması ve pazarların fethi mücadelesine karışıyor ve böylelikle şimdiye kadarki emperyalist sistemin yapısını his ediler derecede sorguluyorlar. Bu görüngü açıklanmaksızın ne dünya ekonomisindeki gelişmeler ne büyüyen savaş tehlikesi ne de hızla küresel iklim felaketine doğru gelişme anlaşılabilir ve bunlara uygun strateji ve taktikler ise hiç geliştirilemez." [1]

---

1 ("Neuimperialistische Länder – eine neue Erscheinung in der Weltwirtschaft", [Yeniemperyalist Ülkeler – Dünya Ekonomisinde Yeni Bir Görünüm] Rote Fahne (RF), 24/2016, s. 38) (çeviri bizim)

Yeniemperyalist devletler olarak şunlar sayılıyor:

"BRICS- ülkeleri denen ülkeler (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika) ve MIST- ülkeleri (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye) en önemli yeniemperyalist ülkeler hâline geldiler. Yeniemperyalist ülkelere Suudi-Arabistan, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, İran ve Arjantin de dâhildir." [2]

Rote Fahne (Kızıl Bayrak)'nin 16/2017 sayısının ekinde şu iddia ileri sürülüyor:

"Elinizdeki araştırma, bu sağlam temelde geliştirilen tezin bilimsel kanıtını sunmaktadır." (çeviri bizim)

4. August 2017 · 48. Jg. Nr.16 · K2583 · 2,50 €
Rote Fahne
Magazin der MLPD
Über die
Herausbildung
der
neuimperialistischen
Länder
Stefan Engel
Siegmar Herrlinger
Wie Porsche Aufklärung sabotiert S. 14
Banu Büyükavci
In der Türkei verfolgt – in Deutschland in Haft S. 44
Hup Holland Hup
Fußball EM der Frauen im Nachbarland S. 50

14 ülkenin yeniemperyalist olarak sayılmasının ardından şu ek konmaktadır: *"Bir dizi diğer ülkede de başlayan yeniemperyalist ülkeye dönüşme süreci bu araştırma için önem taşımaz."* [3]

Nitel farklılıkların üzerinin örtülmesi…

Daha en baştan bu "en önemli", "yeniemperyalist devletler"in sayılmasında şu göze çarpıyor: Burada ekonomik, sosyal ve tarihsel açıdan çok değişik ülkeler hep birlikte bir kategori içine sıkıştırılıyor. Aslında bu tezin savunucuları da bunun bilincinde. Analizlerinde şöyle yazıyorlar:

"Yüzölçümleri ve ulaştıkları gelişim aşaması farklıdır, sosyo ekonomik yapıları ve geçmişleri de farklıdır." [4]

Fakat bu söylenenler, bu kategori içinde sayılan tek tek devletler arasındaki nitel farklılıklar unutulduğu veya bunların üzeri örtüldüğünde, aslında herkesin bildiği basit bir gerçeğin tekrarlanmasından başka bir anlama gelmiyor: Burada sayılan on dört "en önemli yeniemperyalist devletin" ikisinde, Rusya'da bir dönem proletarya diktatörlüğü ve Çin'de bir dönem Halkın Demokratik Diktatörlüğü hüküm sürüyordu. Bu devletler bir dönem emperyalist sistemin dışında, sosyalist ve halk demokrasili devletler kampının bir parçası idiler. Buna karşılık geri kalan 12 devletin tarihi, hep emperyalist sistem içinde bağımlı; ezilen ülkelerin tarihi olagelmiştir.

Yalnızca bu olgu bile aslında "marksist-leninist" analiz olma iddiasına sahip bir belgede, bu devletlerin aynı kategori içinde birlikte ele alınmasını yasaklar.

Fakat bir başka düzlemde de bugün Rusya, örneğin Türkiye, İran, Arjantin, Katar gibi devletlerle güya "yeni- emperyalist" olarak aynı kaba atılamaz. Revizyonistlerin 1956'da iktidarı bütünüyle ele geçirmesinin ertesinde Sovyetler Birliği adım adım **sosyal emperyalist** bir **büyük güc**e dönüştü. Onun emperyalizminde yeni olan bir şey yoktur! Yalnızca 1991-2000 yılları arasında bir zayıflama dönemi yaşayan Rus emperyalizmi sosyalist maskesini bütünüyle çıkarıp atmıştır.

---

2 Aynı yerde

3 Rote Fahne 16/2017

4 Aynı yerde

Benzer bir durum Çin için geçerlidir: Deng-Siao-Ping revizyonistlerinin 1978'de iktidarı bütünüyle ele geçirmeleri ertesinde, 35 yılda yıllık ortalama yüzde 10 ekonomik büyüme hızıyla Çin, ülkelerin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) (BIP) sıralamasında, ABD'den sonra dünyanın ikinci büyük ekonomik gücü hâline gelmiştir. (Satın alma paritesine (BIP ppp) göre hesaplandığında, Çin şimdi dünyanın birinci ekonomik gücüdür.) ABD ile aradaki fark giderek kapanmaktadır. Çin, yükselen emperyalist büyük güç olarak eğer önü bir dünya savaşı ile kesilmezse, dünyanın en büyük ekonomik gücü olma yönünde hızla ilerlemektedir.

Tekelci devlet kapitalizmi temelinde ve tek parti diktatörlüğü şartlarında Çin, 21. yüzyıl başında emperyalist bir büyük güç hâline geldi. Ama, o Rusya'nın tersine, kendini ideolojik ve politik olarak sosyalist olarak tanıtmaya devam eden bir devlet.

Çin'i, Meksika, Endonezya, Güney Kore, Güney Afrika, Birleşik Arap Emirlikleri vs. gibi devletlerle uyduruk ″yeniemperyalist devletler“ kategorisi içinde birlikte anmak, Çin'in gerçek gelişmesinden bihaber olmak anlamına gelir. Diğer büyük güçlerle dünya hegemonyası için dalaşma yeteneğine sahip ve ve her gün dalaş içinde bulunan Rusya ve Çin gibi **emperyalist büyük güçlerle,** şimdiki durumda en iyi hâlde **bölgesel güç** olarak hareket edebilecek ve yer yer yer de hareket eden İran, Türkiye, Güney Afrika gibi güçler aynı kategori içinde böyle ele alınmaktadır.

Aynı zamanda zenginlikleri esas olarak petrol ve gaz yataklarına dayalı olan, sosyal olarak hâlâ **feodal** bir **yapı**nın hüküm sürdüğü Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerle; demokratik devrimlerin yaşanmış oduğu Meksika, Arjantin gibi ülkelerle aynı kaba konmaktadır. Yani, bu yeni ülkeler kategorisi emperyalist dünya sistemindeki gerçekliğe ters düşmektedir. Bu bize, yeni gelişmeleri ve değişiklikleri anlama ve çözümleme, bu temelde tek tek ülkelerde devrimler ve proleter dünya devrimi için uygun strateji ve taktikler geliştirme konusunda, hiçbir şekilde yardımcı olmamaktadır. Tersine gerçeğe bakışı bulandırmakta ve esas emperyalist güç konumlanmasının doğru belirlenmesinden uzaklaştırmaktadır. Bu ″teori“ daha çok dünyadaki gerçek güç ilişkilerinin üzerini örtmeye, emperyalizmde belirleyici güçleri, emperyalist büyük güçleri ateş hattından çekmeye hizmet etmektedir. ″yeniemperyalist“ devletlere bir başka ″temel özellik“, ″özel bir saldırganlık“ ve ″dünya halkları için tehlikelilik“ mâl edilerek, ″eski“ emperyalist güçler, öncelikle de emperyalist büyük güçler bunlardan daha az tehlikeli imiş gibi gösterilmektedir.

″Yeniemperyalist güçler“in kimi ″temel özellikleri“ üzerine…

Saldırganlık

İlk alıntımızdan görüleceği gibi, bu ″yeniemperyalist güçler“in özelliklerinden biri bunların ″jeopolitik nüfuz alanlarının yeniden paylaşılması ve pazarların fethedilmesi mücadelesine …saldırgan olarak“[5] karışmasıdır. Burada da bu teorinin iler tutar tarafı olmadığı bir kez daha görülmektedir. Nasıl olur da Suriye'de, Ukrayna'da açık savaş yürüten Rusya ile örneğin Brezilya aynı devletler kategorisi içine sıkıştırı-

5 Aynı yerde

lıp ikisine birden ″saldırgan olarak karışma“ ortak özellik olarak atfedilebilir? Soruyu basit soralım: Örneğin Brezilya, Arjantin, Meksika yeniden paylaşım savaşına nerede ve nasıl **saldırgan** olarak karışıyorlar? ″Yeni- emperyalist“ olarak adlandırılan ülkelerin çoğunun diğer ülkelere nüfuz etme yöntemleri ağırlıklı olarak ekonomik olarak nüfuz etme, “yumuşak güç“ kullanımı biçimindedir, bu anlamda da ″saldırgan“ değildir. Doğrudan güç kullanımı, saldırganlık öncelikle eski iktidar konumlarını korumak ve diğerlerinin aleyhine genişletmek isteyen ″eski“ yerleşik emperyalist güçlerden, en başta da emperyalist büyük güçlerden gelmektedir.

Ya da bir başka basit soru: Irak'ta, Suriye'de, Sudan'da, Libya'da yürüyen savaşları bu ″yeniemperyalist″ ülkelerden hangisi başlattı? Bu savaşlarda gerçek saldırganlar kimlerdi? Bu soruların cevabı nettir: ″Eski“ yerleşik emperyalist güçler, en başta da ABD emperyalizmi ve Batılı emperyalist büyük güçler!

Terörizme karşı mücadele adına bunlar bu ülkelere saldırdılar. Türkiye, İran gibi bölgesel güçler de kendi çıkarları doğrultusunda bu savaşlara karışıyor, fakat savaşı başlatanlar onlar değil. Onların saldırganlığı kendi aralarında dünyayı yeniden paylaşım dalaşlarını söz konusu ülkelerde de yürüten emperyalist büyük güçlerin saldırganlığına bağlı bir sadırganlık. Bölgesel güçler bu savaşlarda, bunlara karışmamaları hâlinde kendi varlıklarını da tehlikede görüyorlar. Tabii ki savaşa katılmaları yalnızca kendi varlıklarını korumaya yönelik değil, bunun ötesinde yürüyen yeniden paylaşım savaşında kendileri için en büyük payı kapmaya, kendi iktidar alanlarını genişletmeye çalışıyorlar. Onların da emperyalist emelleri var. Fakat emperyalist hedeflere sahip olmakla, bunları gerçekleştirmek ayrı şeylerdir. Olgu şudur: Bu savaşlarda saldırgan olan Batılı ″eski“ emperyalist büyük güçler, en başta da ABD emperyalizmidir. Dünyanın yeniden paylaşım dalaşında andaki baş rakip Rus emperyalizmidir. Çin –Pasifik alanı dışında– askerî açıdan bakıldığında saldırgan konumda değildir.

Ve eğer ″yeniemperyalist“ devlet denilenler imkânları varsa ve çıkarları varsa, bu savaşlara ″karışmaları“ hâlinde bunun neresi yenidir? Türkiye açısından konuşulduğunda şunu açıkça taspit ediyoruz: Türkiye, bu güne kadar bütün NATO müdahalelerine aktif olarak katılmıştır. Zaten 1952'de Kore savaşına doğrudan katılım, Türkiye'nin NATO'ya üyeliğinin giriş bileti olmuştur. Türkiye hatta kimi zaman NATO'nun ve başını ABD'nin çektiği Batı dünyasının isteklerinin tersine kendi savaşlarını da yürütmüştür. 1974'de Kuzey Kıbrıs'ın işgalinde olduğu gibi.

Biz, 1984'de de Malvinas/Falkland adaları savaşında, Arjantin kıyısına yakın bu adaların milliyetçi, faşist Arjantin cuntası tarafından ″kurtarılması“nın İngiltere (Büyük Britanya Krallığı) ile savaşa yol açtığını yaşadık.

Emperyalist büyük güç Büyük Britanya askeri gücü ile binlerce kilometre öteden gelerek Falkland'ı yeniden topraklarına kattı! Bu somutta milliyetçi, faşist bir askeri cunta gücünü doğru değerlendirmedi, emperyalist emellerini gerçekleştirmeyi beceremedi. Savaş sonuçta ona iktidarını da kaybettirdi, cuntanın sonu oldu.

Yani, “Dünyanın yeniden paylaşımı için mücadeleye karışmak“ emperyalist dünyada yeni bir şey değildir. Ve tek başına bu karışma işi, tüm karışanları emperyalist, ya da ″yeniemperyalist″ yapmaz.

Endüstriyel değer yaratımının büyümesi…

Ekonomik düzlemde MLPD şu tespiti yapıyor:

″Dünya çapında sanayi sektöründe yaratılan değerde (katma değer diye çevrilmiş-BN) yeniemperyalist ülkelere düşen pay ikiye katlandı (iki kat arttı diye çevrilmiş-BN): 2000-2014 yılları arasında yüzde 19,7'den yüzde 40,2'ye yükseliyordu.″ [6]

Burada yine 14 devletin tümü aynı kaba atılıyor.

Eğer sanayisel değer yaratımı ölçütünü bütün bu ülkeler için tek tek ele alırsak o zaman bu konuda çok büyük farkların olduğunu görürüz. Burada sözü edilen 13 yıl içinde ″ikiye katlama“nın büyük payı Çin'in olağanüstü yüksek ekonomik büyümesi sonucu, onun hanesine yazılıdır. Çin'in **olağanüstü** hızla büyümesi ve **dünya çapında** sanayisel değer yaratımındaki payının olağanüstü yükselmesinin temelinde, Çin'e ″eski“ emperyalist ülkelerden yönelen muazzam büyüklükteki sermaye ihracı yatmaktadır. Bu sermaye ihracı son yıllarda ortalama 200 milyar dolara ulaşmıştır. Bugün Çin'de ″şubesi“ olmayan tek bir büyük Batılı tekel yok gibidir. Sonuç: Çin, bugün sanayi üretimi açısından yüksek derecede kalifiye ve fakat ucuz iş gücü ile dünyanın atölyesi olarak işlemektedir. Yine sonuç: ″yeniemperyalist“ denilen güçlerin toplam sanayisel değer üretiminin ¾'ü Çin tarafından gerçekleştirilmektedir. Sözde ″yeniemperyalist“ diğer devletlerin de endüstriyel değer yaratımlarında artış vardır, ancak mutlak rakamlarla ele alındığında, bunlar bırakalım emperyalist büyük güçlerin endüstriyel değer artışlarının bir yana, “eski“ emperyalist ülkelerin ki ile karşılaştırılamaz büyüklükte artışlardır. Bunun ötesinde endüstriyel değer artışında belirleyici olan endüstrinin niteliğidir. Sanayi üretiminde belirleyici olan yüksek teknoloji ürünleridir. Emek yoğun düşük teknolojili ve tüketim ürünleri üretimi bağımlı ülkelere bırakılabilir. Bu biçimde bir üretimle onlar otomatikman emperyalist rakipler hâline gelmez, tersine en fazla şu veya bu emperyalist gücün ikincil ortakları hâline gelirler.

Fakat şu da açıktır, gelişme yerinde saymaz. Düşük ücret ülkelerine ihraç edilen sermaye kaçınılmaz olarak bu ülkelerdeki kapitalist gelişmeyi ilerletir. Kapitalist ekonominin eşitsiz ve sıçramalı gelişme yasası sonucu az gelişmiş ve bağımlı bir ülkede de kapitalizm, bu ülkenin kapitalist üretimin belli dallarında dünya çapında rol oynayacağı bir şekilde gelişebilir. Kimi maoistlerin iddialarının tersine ülke açısından elverişli şartlarda az gelişmiş, bağımlı bir ülke emperyalist bir güce, emperyalist bir rakip hâline dönüşebilir. Sermaye ihraç eden emperyalistler açısından bu tabii ki amaçlanan bir şey değildir ve fakat buna rağmen böyle bir dinamik ortaya çıkabilir. Bunun için ama bu yeniemperyalist ülkenin, yüksek teknolojili ürünlerin üretimini de kapsayan bağımsız endüstri üretimi için bir temel yaratmış olması gerekir. Bu, bu alanda emperyalizme bağımlılıktan kurtulmak için zorunludur. Burada somut olarak tartışılması gereken suru şudur: Bu teorik olabilirlik, ″yeniemperyalist “ olarak adlandırılan 12 ülke için gerçekleşmiş midir? (Rusya ve Çin yukarıda açıkladığımız gibi bütünüyle başka bir kategoridedir gerçekte). ″Yeniemperyalist ülkeler″ teorisyenle-

6 RF. 24/2016, s. 38; (Stefan Engel, “Yeniemperyalist Ülkelerin Ortaya Çıkışı Üzerine”, Verlag Neuer Weg, Ekim 2017, s.27)

ri bu soruya toptancı bir şekilde olumlu cevap veriyor ve bunu ispatlamaya çalışıyor!

Lenin ve ”yeniemperyalist ülkeler“ kategorisi…

MLPD teorilerini gerekçelendirirken onu yer yer Lenin'e de dayandırmaya çalışıyor. Onların iddiasına göre Lenin, *"1916'da emperyalizmi çözümlerken, onu…" her şeyden önce yeniemperyalist Almanya"* ilgilendiriyormuş, … *Yeniemperyalist ülkelere Almanya'nın yanında Japonya ve ABD"* [7] de dâhilmiş!

Burada Lenin'in "yeniemperyalist ülkeler" olarak adlandırdığı bir **kategori** tanımladığı anlatılıyor. Bu iddia yanlıştır. Lenin 1916'da kapitalizmin yeni bir aşamaya, kapitalizmin "en yüksek aşaması"na, yani emperyalizme geçişini inceler. Bu bağlamda Almanya gibi emperyalist büyük güce gelişen kapitalist büyük güçlerden söz eder. Almanya emperyalist olmadan önce bağımlı, yarı sömürge vs. bir ülke değildi. Japonya da öyle!

"Yeniemperyalist ülkeler" teorisyenleri Lenin'in de "yeniemperyalist güçler"den söz ettiğini iddia edip, bunu alıntılarla ispatlamaya çalışıyorlar! Burada üzerinden atladıkları bir gerçek var. Lenin "eski", "yeni" kategorilerini yalnızca bir tartışma bağlamında, yürüyen Birinci Dünya Savaşı bağlamında, savaş yürüten emperyalist koalisyonların siyasetini açıklamak için kullanıyor. Söz konusu teorisyenler bunun dışında Lenin'in bu yeniemperyalist güçlere hangi özellikleri atfettiği gerçeğini de atlıyorlar: (Lenin burada somut olarak yalnızca bir ülkeyi, Japonya'yı "yeniemperyalist güç" olarak adlandırıyor)

"Kapitalizm, en hızlı, sömürgelerde ve denizaşırı ülkelerde büyümektedir. Bizzat bu ülkeler arasında yeni emperyalist güçler (Japonya) doğmaktadır. Dünya emperyalistlerinin mücadelesi kızışıyor. Mali sermayenin sermayenin özellikle kârlı, denizaşırı ve sömürge işletmelerden aldığı haraç artıyor. Bu "ganimet"in paylaşılması sırasında en yağlı parçalar, üretici güçlerin gelişme hızı bakımından her zaman birinci sırada olmayan devletlere düşüyor." [8]

"Diğer yandan esas olarak bu İngiliz-Fransız grubunun karşısına, bir başka, daha açgözlü, daha soyguncu bir grup dikildi. Kapitalist ziyafet sofrasında bütün yerler tutulmuşken, bu sofraya gelen, mücadele alanına kapitalist üretimin geliştirilmesi için yeni yöntemler, daha iyi bir teknik ve benzersiz bir örgütlemeyi süren; eski kapitalizmi, serbest rekabet dönemi çağı kapitalizmini devasa tröstler, birlikler ve karteller kapitalizmine dönüştüren bir grup. Bu grup kapitalist üretimin devletleştirilmesi için temelleri geliştirdi; kapitalizmin devasa iktidarını devletin devasa iktidarı ile birleştirerek, milyonlarca insanı devlet kapitalizminin tek örgütü içinde toplayan tek mekanizma için temelleri geliştirdi." [9]

Lenin için önemli olan savaşın ekonomik temellerinin bilimsel olarak açıklanmasıdır. Bu bağlamda o, dünyanın yeniden paylaşılmasında "payını" talep eden Almanya üzerine de şunları yazar:

---

7 RF 16/2017, s. 18

8 Lenin, Emperyalizm, İnter Yayınları, Ekim 1995, İstanbul, s. 101

9 Lenin, "Krieg und Revolution, ("Savaş ve Devrim") Lenin, Werke, Bd. 24, s. 402-403, çeviri bize ait

“Eski paylaşım, İngiltere’nin birkaç yüzyıl boyunca kendi eski rakiplerini mahvetmesi temeline dayanıyordu. Onun eski rakibi, bir zamanlar dünyaya egemen olan Hollanda idi; onun eski rakibi hegemonya için neredeyse yüzyıl savaş yürüttüğü Fransa idi. İngiltere ekonomik gücü, ticaret sermayesinin gücüne dayanarak yürüttüğü uzun süren savaşlarla İngiltere artık hiç kimse tarafından sorgulanamaz hâle gelen dünya hegemonyasını kurmuştu. Fakat yeni bir haydut çıktı sahneye. 1871’de İngiltere’yle kıyaslanamayacak bir hızla gelişen yen bir kapitalist büyük güç ortaya çıktı. Bu bilinmesi gereken temel olgudur. Almanya’nın çok daha hızlı gelişmesini, bu red edilemez olguyu teslim etmeyen bir tek ekonomi tarihi kitabı bulamazsınız. Alman kapitalizminin bu hızlı gelişmesi, Avrupa güçleri arasında genç ve yeni bir haydutun gelişmesi ve şunu açıklaması anlamına geliyordu: “Siz Hollanda’yı mahvettiniz, Fransa’yı yıktınız, dünyanın yarısını mülkünüz hâline getirdiniz –ama şimdi en azından bize düşen payı veriniz– “Peki ama “bize düşen pay” nedir? Kapitalist dünyada, bankaların dünyasında bu pay nasıl belirlenir? Orada iktidar bankaların sayısı tarafından belirlenir; orada iktidar Amerikan milyarderlerinin bir yayın organında en hakiki Amerikan açıklığı ve sinikliği ile belirtildiği gibi belirlenir. Orda şöyle açıklanıyor: “Avrupa’da dünyaya egemen olmak için savaş yürütülüyor. Dünyaya egemen olabilmek için iki şey gereklidir: Dolar ve Bankalar. Bizim dolarımız var, bankaları ise kuracağız ve dünyaya egemen olacağız.” Bu Amerikalı milyarderlerin önde gelen gazetelerinin birinin açıklamasıdır. Şunu söylemek zorundayım: Bu burnu büyük ve terbiyesiz bir milyarderin Amerikan sinikliği ile söylediklerinin içinde, bu savaşı ulusal çıkarlar, ulusal sorunların çözümü için vs. yürütülen bir savaşmış gibi gösteren, açıkça yalan söyleyen, tarihi bütünlük içinde görmeyen, Alman haydutun Belçika’ya saldırısı gibi tekil bir olayı savaşın nedeni imiş gibi gösteren burjuva yalancıların binlerce makelesinden daha fazla gerçeklik vardır. Kuşkusuz verilen bu örnek gerçektir. Evet bu haydutlar gurubu duyulmamış bir barbarlıkla Belçika’nın üzerine çullandı. Ama, onun yaptığı bugüne kadar diğer haydut grubunun başka metotlarla dün yapmış olduklarından ve bugün başka halklara yaptıklarından farklı bir şey değil” [10]

Lenin’in burada hangi ülkeler hakkında konuştuğu açıktır. Bunlar emperyalist güce dönüşen, gelişen kapitalist büyük güçlerdir. Bu güçlerin özellikleri de Lenin tarafından açıkça ortaya konmaktadır:

Ekonomik olarak bunlar “eskilere“ göre üstün konumdadır: Bunlar kapitalist üretimin geliştirilmesinde “*yeni yöntemler, daha iyi bir teknik ve benzersiz bir örgütleme”*ye sahiptir.

Siyasi olarak bunlar “eski emperyalistlere” göre
“daha açgözlü, daha soyguncu”durlar.

O zaman soralım MLPD tarafından ”yeniemperyalist“ ilan edilen ülkelerin hangileri önceden kapitalist büyük güçlerdi, hangisi eski emperyalistlere göre, kapitalist üretimin geliştirilmesinde yeni yöntemler, daha iyi teknoloji ve benzersiz bir örgütleme”ye sahip?

10 (Lenin, “Krieg und Revolution, (“Savaş ve Devrim”) Lenin, Werke, Bd. 24, s. 402-403, çeviri bize ait

Saldırganlığa gelince: Bu ülkelerin hangisi siyasi açıdan "eski emperyalist" güçlere göre "daha açgözlü, daha soyguncu?" MLPD kendi yazısında ABD'nin bugün dünyada askeri harcamaların üçte birini gerçekleştirdiğini yazıyor! Belki de ABD "yeniemperyalist" bir güçtür!

Ya da yoksa, artık Lenin'in koyduğu ölçütler mi geçerliliğini yitirmiştir?

Burada açık olan şudur: "Yeniemperyalist ülkeler" teorisini gerekçelendirmek için Lenin'e yapılan atıflar boştur. Bugün Lenin'e atıfta bulunarak, 20. Yüzyılın başındaki Almanya ve Japonya ile belli ölçüde benzeştirilebilecek (Her benzetmenin tek ayağı üzerinde topallayacağının bilincinde olarak!) güçler Rusya ve Çin'dir. "Yeniemperyalist" ilan edilen diğer 12 ülkenin hiçbiri büyük güç değildir. Hiçbiri dünya hegemonya mücadelesinde belirleyici bir rol oynayacak güce sahip değildir. Lenin'in sözünü ettiği yeniemperyalist güçler, hegemonya mücadelesinde belirleyici rol alarak bu mücadeleye katılan yeni güçlerdi.

Dünyaya kim egemen?
Dünya hegemonyası için mücadele edenler kimler?

Biz Bolşevikler bugün de emperyalizm çağında yaşadığımızı ve Leninizm'in bu çağın Marksizm'i olduğunu savunuyoruz. Lenin'in emperyalizm teorisi, bugün de verili durumun, devrimci olarak değiştirilebilmesi için analizinde kullanacağımız kılavuzdur.

Lenin "Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması" adlı eserinde emperyalist güçler içinde **büyük güçleri** ayrı bir kategoride ele alır.

"... emperyalizm için karakteristik olan, ***birkaç büyük gücün hegemonya yarışıdır****, yani doğrudan kendisi için değil de rakibini zayıflatmak ve onun hegemonyasını sarsmak için toprak ilhak etmeleridir."* [11]

Yani Lenin için emperyalistler içinde, hegemonya için mücadele eden, burada söz konusu olan tabii dünya hegemonyasıdır, güçler ayrı bir kategoridir! Bunlar **emperyalist büyük güçler**dir.

Lenin'de emperyalist güçler için yapılan bütün diğer ayrımlar – "eski" ve "yeni" gibi kavramlarla ifade edilenler de– çok somut bir tartışma bağıntısında, somut kimi gelişmeleri açıklamak için yapılan ayrımlardır.

Biz bugün de emperyalist güçler içinde yapılması mümkün olan ve gereken tek kategorileştirmenin, emperyalist güçlerle, dünya hegemonyası için gerçekten de dalaşan **emperyalist büyük güçler** ayrımı biçiminde olduğunu düşünüyoruz.

Bugünkü emperyalist dünyayı anlamak ve değiştirmek isteyen herkes, emperyalizme karşı mücadelede önce dünya hegemonyası için mücadele birbirleriyle mücadele eden emperyalist büyük güçlerin hangileri olduğu sorusuna cevap aramalıdır.

Andaki güçler yapısının doğru analizi konusunda emperyalist teorisyenler kafa karıştırmak için ellerinden geleni yapıyor. Onlar bu basit soruya doğru cevapları engellemek için ülkeler arasında çok çeşitli kategorileştirmeler ve gruplaştırma-

11 ("Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması", Lenin, s. 95, İnter Yayınları, Ekim 1995, İstanbul)

ları çözüm olarak sunuyorlar.

Sunulan kategorilerden biri G-7 adı verilen enternasyonal birliktir: Bunun üyeleri içinde hem Batılı emperyalist büyük güçler (ABD-Almanya-Fransa-İngiltere-Japonya) hem de emperyalist güçler (İtalya-Kanada) vardır. Bu grup içinde yer alan iki ülke, Almanya ve Japonya İkinci Dünya Savaşı'ndan yenilen güç olarak çıkmışlardır ve askeri alanda hâlâ eksiklikleri vardır ve bunlar bu açığı kapamak için son dönemde hummalı bir çaba içindedir. Burjuva medyada ve yer yer sol çevrelerde de sıkça G7'nin dünyanın efendileri olduğu şeklinde tespitler yapılmaktatır. Bu tespitler gerçeğin yarısı bile değildir. Çünkü Rusya ve Çin bu grup içinde yoktur. Diğer yandan G7, sanki istikrarlı ve sağlam bir birlikmiş gibi gösterilmektedir. Hâlbuki emperyalistler arasında istikrarlı ve sağlam birlikler yoktur, bütün ittifaklar geçicidir. Kanada'da 2018 Haziran'ında yapılan son zirve bu gerçeği bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Bir başka birlik **G20'**dir: Her G20 toplantısında devrimciler sokaklara çıkarak bunların emperyalist dünyanın efendileri olduğunu söyleyerek protesto eder.

Nedir G20? Bu, 1999 yılından bu yana her yıl düzenlenen resmi olmayan bir buluşmadır. Bu buluşmalarda dünyanın Brüt İç Ürün hesabı temelinde "en önemli" endüstri ülkeleri ve "eşik ülkelerin" temsilcileri yan yana gelir. G7 ülkeleri G20'nin de üyeleridir. Bunun yanında emperyalist büyük güçler Rusya ve Çin, kapitalist ülkeler Arjantin, Avustralya, Brezilya, Hindistan, Endonezya, Meksika, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Güney Kore, Türkiye diğer katılımcılardır. AB de, G20'de yer almaktadır. G7 içinde olmayan AB üyesi ülkeler AB tarafından temsil edilmektedir.

G20 içinde de gerçekten hâkim olan büyük güçlerle, ikinci derecede güçler aynı kap içinde bir aradadır. Böylece sanki Türkiye, Meksika, Arjantin gibi güçler, örneğin ABD, Çin, Rusya, Almanya –AB'den vaz geçtik– göz hizasında güçlermiş gibi gösterilmektedir. Bu, bugünün dünyasında gerçek güç ilişkilerini gözlerden gizlemektedir. Emperyalistler bu gizleme işini bilinçli olarak yapıyorlar. "Yeniemperyalist ülkeler"-teorisi G20'nin "eşik ülkeleri"ne İran, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri ile Rusya ve Çin'i de yamıyor. G7 ve G20'nin yanında bir de G14 (sonra çoğalabilir!) çıkıyor karşımıza. Bu da "emperyalist dünya sisteminin mevcut yapısının dramatik bir şekilde sorgulanması" [12] nın marksist leninist analizi diye sunuluyor bize!

Lenin şu tespiti yapmıştı:

"Çünkü kapitalist düzen içinde nüfuz bölgelerinin, çıkarların, sömürgelerin vs. paylaşılması konusunda, paylaşıma katılanların ***gücünden*** *bunların genel olarak ekonomik, mali, askeri vs. gücünden başka bir temel* ***düşünülemez****."* [13]

Henüz emperyalist olmayan bir dizi ülke, "yeniemperyalist" ilan edilip, gerçekte emperyalist olan ülkelerle, hatta daha ileri gidilip emperyalist büyük güçlerle aynı seviyede ele alınırsa; bir de bunlara "eski yerleşik emperyalist güçlere ve büyük güçlere göre" daha saldırgan olma özelliği yüklenirse, dünyadaki gerçek güç ilişkileri çarpıtılmış, gerçeğin üzeri örtülmüş olur.

---

12 (Stefan Engel, "Yeniemperyalist Ülkelerin Ortaya Çıkışı Üzerine", Verlag Neuer Weg, Ekim 2017, s. 5

13 "Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması", Lenin, s. 127, İnter Yayınları, Ekim 1995, s.127, İstanbul

Bugünün dünyasında yeniden paylaşımda dünya hegemonyası için dalaşan ve bugünün dünyasının gerçek egemenleri olanlar ne G7 ne G20 ne BRICS ülkeleri ne MIST ülkeleri vs. dir. Hayır, bugünün egemenleri bir avuç emperyalist büyük güçtür. İkinci dereceden ve daha küçük emperyalist güçler ve bağımlı kapitalist ülkeler, mücadele nerede, hangi alanda yürüyorsa orada büyük güçlerin yanında küçük "müttefikler" olarak mücadeleye katılırlar. Tabii ki mücadeleye katılan her güç bu mücadeleden kendisi için en büyük payı kaparak çıkmak ister. Ancak belirleyici olan büyük güçlerdir. Bu temel şema Lenin'in Birinci Dünya Savaşı'nı irdelerken çıkardığı şemaya benzer. O dönemde de belirleyici olanlar, birçok orta büyüklükte ve küçük güç tarafından "desteklenen" bir avuç emperyalist büyük güçtü.

Bugünün emperyalist büyük güçleri Avrupa'da, Almanya, Fransa, İngiltere ve Rusya; Kuzey Amerika'da ABD, Asya'da Çin ve Japonya'dır. Bu büyük güçlerin her birinin güçlü ve zayıf yanları vardır. ABD büyük güçler içinde hâlâ en güçlü konumda olandır, fakat gücü gerileme içindedir, buna karşı Çin'in gücü hızla büyümekte, aradaki fark kapanma yönünde gelişmektedir. Rusya ekonomisinden çok, askerî açıdan güçlüdür. Almanya ve Fransa, AB üzerinden konumlarını güçlendirmeye çalışmaktadır. Ekonomik açıdan güçlü olan Japonya askerî açıdan hâlâ ABD'ye muhtaç konumdadır. Emperyalist güçler içinde Kanada ve İtalya büyük güçlerin hemen arkasında gelen en güçlü ülkelerdir. Onları, Hollanda, İsveç, İsviçre, Belçika, Avusturya gibi bir dizi ikinci derecede emperyalist güçler izlemektedir.

Yeniemperyalist ülkeler teorisyenlerine göre "**ABD hâlâ tek emperyalist süper güç** konumundadır" [14] Bir (ya da birden fazla emperyalist büyük gücü "süper güç"ler) adı altında ayrı bir kategori içinde ele almanın ne marksist-leninist teoriyle ve ne dünya gerçekliği ile ilgisi yoktur. Her şeyin belirleyicisi olan bir "süper" güç yoktur. Şu ya da bu ülke bir başka ülkeye göre daha güçlü olabilir. Fakat bir ülke bütün dünyaya egemen olamaz. Emperyalizm var olduğu sürece emperyalist güçler arasında keskin rekabet var olacaktır. Emperyalizmde bir süper güç ancak bir emperyalist güç, diğer bütün emperyalist güçleri kendine bağladığında, onları boyunduruğu altına aldığında, ya da bütün emperyalist güçler birleştiklerinde söz konusu olabilir. Burada artık "ultra emperyalizm"e varılmış olur. Bu aslında gerçekleşmesi sıfıra yakın olan teorik bir olasılıktır yalnızca. ABD emperyalizmi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra emperyalist dünyada iktidarının zirvesinde bulunuyordu. O bütün emperyalist dünyanın yönetici gücü konumunda idi. Ama o dönemde ABD'yi "süper güç" ilan etmek hiçbir marksist-leninistin aklının ucundan bile geçmedi. "Süper güç(ler) teorisi daha sonra 1960'lı yılların ikinci yarısında geliştirildi. En başından itibaren yanlıştı, anti- leninistti. Daha sonra 1970'li yıllarda açıkça formüle edilen karşıdevrimci "Üç Dünya Teorisi"nin teorik temelini oluşturdu. Biz marksist leninistler süper güç kavramını ve bu temelde geliştirilen, "süper güc"ü (veya güçleri) "Dünya Halklarının Baş Düşmanı" ilan eden teorileri kökten ret ediyoruz ve tüm devrimcilere şu çağrıyı yapıyoruz: Bu revizyonist teoriyle bütün bağlarınızı radikal

14 (Stefan Engel, "Yeniemperyalist Ülkelerin Ortaya Çıkışı Üzerine", Verlag Neuer Weg, Ekim 2017, s.30)

bir biçimde kesip atın!

Bugün **emperyalist büyük güçler**in emperyalist sistem içinde **belirleyici** güçler olduğu gerçeği, yalnızca bunların dünya proletaryasının ve ezilen halkların düşmanı (veya baş düşmanı) olduğu anlamına gelmez. Enternasyonal proletaryanın ve ezilen halkların baş düşmanı bir bütün olarak emperyalizm, emperyalist dünya sistemidir. Her ülkede devrimin baş düşmanı ise "o ülkenin kendi içinde" bulunmaktadır. Bu emperyalist dünya sisteminin ülkedeki temsilcisi, ülkenin egemen sınıf (ları)dır. Doğrudan sömürgesel bir işgal durumu dışında, emperyalizm bağımlı ülkelerde hükümranlığını doğrudan değil, dolaylı olarak, ülkenin emperyalizmle ile işbirliği içinde bulunan hâkim sınıf(lar)ı üzerinden sürdürür.

Emperyalist dünya sisteminde güç dengeleri değişiyor…

Lenin emperyalizmin temel özelliklerini incelediği yerde şöyle diyor:

"Paylaşıma katılanların güçler dengesi ise eşitsiz biçimde de ğişmektedir, çünkü kapitalist düzende tek tek girişimlerin, tröstlerin, sanayi dallanmn ve ülkelerin ***eşit*** *şekilde gelişmeleri olanaksızdır. Yarım yüzyıl kadar önce Almanya, kapitalist gücü o zamanki İngiltere ile karşılaştırıldığında, zavallı bir hiçti; Rusya ile karşılaştırıldığında Japonya da aynı durumdaydı. On ya da yirmi yıl sonra, emperyalist güçlerin nispi güçlerinin değişmeden kalacağı varsayımı "düşünülebilir" mi? Kesinlikle düşünülemez."* [15]

Olgu şudur: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra emperyalist dünyada oluşan güç dengesi, özellikle 1990'lı yıllarda sosyal emperyalist kampın çöküşüyle dramatik bir şekilde değişikliğe uğradı. İkinci Dünya Savaşı'ndan tartışmasız en güçlü emperyalist büyük güç olarak çıkan ABD emperyalizmi, süreç içinde açık ara birinci güç olma konumunu yitirme yönünde gelişirken, rakipleri Rusya yanında Avrupa'daki diğer emperyalist büyük güçler, Asya'da Japonya arayı kapama yönünde güçleniyordu. 2000'li yılların başında, bu rakiplerin içine Çin de katıldı. Çin, Çin'e akan yabancı sermayeyi de kullanarak büyük bir hızla gelişti. Çin'in ekonomik gücü 1978'de ABD'nin ki ile karşılaştırıldığında dikkate alınmaya değmez bir büyüklükteydi. Çin, ekonomik açıdan bugün ABD'nin baş rakibi konumundadır. Almanya ve Fransa, 27 üyelik AB'nin, diğer üyelerinin de ekonomik güçlerini kendilerine eklemleyerek ABD ve Çin'le ve tabii Rusya ile de rekabette kendilerini güçlendirmeye çalışıyor. İtalya emperyalist büyük güç olma konumundan uzaklaşmıştır, fakat hâlâ büyük güçlerin hemen arkasından gelen güçlü bir emperyalist ülke.

Askeri güç açısından ele alındığında Rusya hâlâ ABD'nin bu alandaki esas rakibi durumunda, fakat Çin, bu alanda da hızla ilerliyor. Almanya, Japonya, Fransa da silahlanmaya devam ediyorlar. İngiltere aslında bugün sahip olduğu askeri gücü olmasa, hegemonya dalaşında söyleyecek fazla lafı olmayan bir ülke konumunda. Emperyalist büyük güçler arasındaki güç dengesinin güncel görünümü kabaca böyledir.

15 ("Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması", Lenin, s. 125, İnter Yayınları, Ekim 1995, İstanbul)

Emperyalizme bağımlı ülkelerin bugünkü dünya sistemindeki yerine gelince durum şöyledir: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra eski sömürge sisteminin yerini yeni sömürgecilik sistemi aldı. Bunun gerisinde İkinci Dünya Savaşı'nda faşizmin yenilmiş olması, ortaya Çin'de ve bir dizi Doğu Avrupa ülkesinde halk demokrasisi sistemlerine sahip ülkelerin çıkması, emperyalist dünya sisteminin bir bütün olarak zayıflamış olması olguları yatıyordu. Asya, Latin Amerika ve özellikle Afrika'da halklar sömürgeci bağımlılığa karşı ayaklandılar. Halkların kurtuluş hareketleri sömürgecilik sistemini çökertti.

Emperyalistler ülkelerin büyük çoğunluğunda sömürgeci egemenliklerinden vazgeçmek, "sömürge"lerine "bağımsızlık vermek" zorunda kaldılar. Düzinelerce yeni, bağımsız devletler oluştu. Birçok ülkede ne yazık ki siyasi bağımsızlık ekonomik bağımsızlıkla tamamlanamadı. Birçok eski sömürge, yeni sömürgeye – yani görünürde siyasi olarak bağımsız ve fakat gerçekte binlerce bağla emperyalist sisteme bağlı ülkeler– dönüştü. Bunlar her şeyden önce ekonomik açıdan emperyalist güçlere bağlı olan **bağımlı, ezilen ülkeler**di.

Daha Lenin döneminde emperyalizmde yeni sömürgesel tipte bağımlılık olgusu vardı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki süreçte bu tip bağımlılık, bağımlılığın esas biçimi hâline geldi. Emperyalist sistemde özsel olanda, dünyanın bir avuç ezen emperyalist güç ve bunlar tarafından ezilip sömürülen ülkeler biçiminde bölünmesinde değişen bir şey olmadı. Ezilen ülkelerin, ezilip, sömürülmesinin biçimi daha rafine ve daha zor kavranabilir hâle geldi. Fakat bu siyasi bağımsızlık, devlet olarak var olma, bağımlı ülkelerdeki egemen sınıflara kendi çıkarlarını dile getirme ve gerçekleştirme konusunda daha geniş bir hareket alanı açtı. Yeni sömürge tipte bağımlılık her ülkede, o ülkenin büyüklüğü, stratejik önemi, yeraltı/yerüstü zenginlikleri, kapitalizmin gelişme derecesi, milli burjuvazinin gücü vb. ne bağlı olarak çok değişik görünümlere sahiptir.

Son on yıllarda emperyalist ülkelerde muazzam boyutlara ulaşan mali sermaye daha kârlı yatırım alanları peşinde önemli ölçüde bağımlı ülkelere de aktı, emperyalist metropollerden bağımlı ülkelere sermaye ihracı büyük boyutlara ulaştı. Bu hemen bütün bağımlı ülkelerde kapitalizmin daha hızlı bir gelişmesini beraberinde getirdi. Birçok bağımlı ülkede yabancı sermaye ile işbirliği içindeki "yerli" sermaye tekelleri ortaya çıktı. Bağımlı ülkelerde oluşan bu tekeller tabii ki kendilerini yalnızca iç pazarla sınırlama durumunda değiller; bunlar başka ülkelerde de sermayelerini arttırma imkânları aradılar, arıyorlar.

Bu gelişme, emperyalist dünyada güç dengelerinin değişmesi ve emperyalist büyük güçler arasında dünyanın yeniden paylaşılması konusunda rekabet mücadelelerinin sertleşmesi olgusu ile birleştiğinde, bir dizi bağımlı kapitalist ülkede egemenlerin relatif daha "bağımsız" tavırlar alma, kendi emperyal emellerini formüle etme imkânlarını arttırdı. Fakat kendi emperyal hedeflerini ilan etmek, bunu yapanları hemen otomatik olarak emperyalist güç hâline getirmiyor. Çünkü istemek/söylemek ile yapabilmek bir ve aynı şey değil. İşte Arjantin cuntasının Malvinas/Falkland macerası. İşte Türk burjuvazisinin "Bayram namazını altı ay içinde Şam'da Emevi Camii'nde kılma" rüyası!

Son on yıllarda bazı bağımlı ülkelerde kapitalizmin hızla gelişmesinin temel di-

reklerinden biri –yukarıda da belirttiğimiz gibi– metropol ülkelerinden kapitalizmin belli ölçülerde gelişmiş olduğu bağımlı ülkelere güçlü sermaye ihracıdır. İhraç edilen sermaye bu ülkelerde kapitalizmin hızlı gelişmesini beraberinde getirmiştir:

Lenin, "Emperyalizm" adlı eserinde 1916'da şunu tespit ediyordu:

"Sermaye ihracı, sermayenin ihraç edildiği ülkelerde onu olağanüstü hızlandırarak kapitalist gelişmeyi etkiler. Böylece sermaye ihracı ihracatçı ülkelerdeki gelişmeyi bir parça durdurma eğilimi taşısa da, bunun ancak tüm dünyada kapitalizmin genişlemesi ve derinleşmesi pahasına olduğu ortadadır." [16]

Tabii ki böyle bir gelişmede yeniemperyalist güçlerin ortaya çıkması da mümkündür. Lenin 1916'da şunu tespit ediyor:

*"Kapitalizm, en hızlı, sömürgelerde ve denizaşırı ülkelerde büyümektedir. Bizzat bu ülkelerde **yeni**emperyalist güçler (Japonya) doğmaktadır..."* [17]

MLPD de Lenin'in bu tespitine atıfta bulunuyor. Tabii bu tespitte bugün önce "Sömürge ve denizaşırı ülkeler" sözcükleri yerine "emperyalizme bağımlı ülkeler" konmalıdır. Gayet tabiidir ki, emperyalizme bağımlı belli ülkelerde kapitalizm, bir zamanlar emperyalizme bağımlı olan bir kapitalist ülkenin emperyalist bir güce dönüşmesine götürecek ölçüde gelişebilir. Bu mümkündür, ama zordur. Zordur, çünkü emperyalist güçler kendilerine rakip olarak ortaya çıkacak yeni bir emperyalist gücün oluşmasını istemez ve bunu ellerindeki tüm imkânlarla engelemeye çalışır. Çünkü bağımlı ülkeler genelde çıkış noktasında ekonomik olarak geridir, kapitalizmin temelleri az gelişmiştir ve emperyalist güçlerle aradaki mesafe büyüktür vs. Fakat diğer yandan eğer bu ülkelere sermaye ihracı çok kapsamlı ise, ülkenin ekonomik potansiyeli yüksek ise, bağımsızlaşma isteğine sahip ve bu yönde hareket eden bir milli burjuvazi varsa bu mümkündür. Bu yüzden kimi maoist grubun, emperyalizme bağımlı bir ülkenin hiçbir zaman emperyalist bir güce dönüşemeyeceği iddiası yanlıştır. Bu bağlamda gerekli olan her bir ülkenin sosyo ekonomik yapısının somut araştırılması, böyle bir gelişmenin gerçekten olup olmadığı ve nasıl sorusuna bilimsel analiz temelinde somut cevap verilmesidir.

MLPD'nin yaptığı gibi baştan savma genellemeler bu bağlamda bir işe yaramamaktadır.

MLPD toptancı bir biçimde BRICS ve MIST ülkeleri yanında İran, Arjantin, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar'ı "yeniemperyalist ülkeler" olarak adlandırıyor. Biz, bu ülkeleri tek tek derinlemesine analiz etmedik, bu aslında söz konusu ülkelerin marksist leninist güçlerinin işi.

Fakat bir değerlendirme yapılırken, çok genel olarak şu noktalara dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyoruz:

Bir ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'nın büyüklüğü ve gelişmesi konusunda (GSYH/BIP) rakamlar, tek başına o ülkede kapitalizmin yapısı ve gücü hakkında ve o ülkenin kapitalist mi/emperyalist mi olduğunun analizinde yeterli veriler değildir. Kapitalizmin ya da kapitalist ekonominin gerçek gücü hakkında örneğin kişi başına BIP ra-

16 "Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması", Lenin, s. 69, İnter ayınları, Ekim 1995, İstanbul)

17 Age. s 102

kamları, genel BIP rakamlarından daha fazla bilgi vericidir. Genel olarak şu söylenebilir: Bir ülkede kişi başına düşen GSYH (BIP) (bunu parasal olarak "gelir" biçiminde ifade edebiliriz) ne kadar yüksekse, kapitalizm o ölçüde gelişmiş demektir.

Bu, kişi başına GSYH ölçütü temelinde değerlendirme yaptığımızda, "yeniemperyalist" ülkelerin en iyi hâlde orta derecede gelişmiş "gelişmekte olan ülkeler" olduğunu görürüz. Bunun istisnası petrol/gaz zengini feodal devletler olan Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar'dır. Bunlarda da "kişi başına" gelir hesabı yalnızca resmi vatandaşlar üzerinden yapılmakta, bu ülkelerde emekçilerin büyük çoğunluğunu oluşturan göçmen işçiler hesap dışı tutulmaktadır. MLPD'nin "yeniemperyalist"ler içinde saydığı emperyalist büyük güçlerin kişi başına GSYH dünya sıralamasında (Nisan 2018 –Uluslararası Para Fonu– tahminlerine göre) 192 ülke içinde 66 (Rusya) ve 75. (Çin) sıradadır. [18]

Onları büyük güç yapan kişi başına düşen GSYH değil, bu ülkelerin olağanüstü alan ve nüfus büyüklüğü yanında muazzam ekonomik ve askeri potansiyelleridir.

Lenin *"Bütün tanımlamaların, gelişmesini tamamlamış bir görüngünün bütün bağlantılarını kapsayamayacağından ötürü genelde itibari ve göreli bir önemi olduğunu unutmadan",* bu gerçeğin bilincinde olarak emperyalizmin temel özelliklerini şöyle tanımlar:

"... üretimin ve sermayenin yoğunlaşmasını tekelleri doğuracak kadar arttırarak, gözlerimizin önünde tekel durumuna dönüşmeye başlamış ve karteller, sendikalar, tröstler ve sermayeleri bunlarla iç içe geçmiş, milyarları çekip çeviren bir düzine banka oluşmuştur. Bu arada tekellerin içinden çıktıkları serbest rekabeti yok etmediklerini, onun üstünde ve yanında var olmaya devam ettiklerini, böylece de son derece keskin, şiddetli sürtüşmelere, çatışmalara yol açtıklanm görüyoruz. Tekel, kapitalizmden, daha yüksek bir düzene geçiştir.

Emperyalizmin olanaklı en kısa tammım yapmak gerekseydi, emperyalizmin kapitalizmin tekelci aşaması olduğunu söylerdik. Bu tanımlama temel öğeyi içermiş olurdu; çünkü bir yandan mali sermaye, birkaç tekelci büyük bankada yoğunlaşmış ve tekelci sanayi gruplarının sermayeleriyle iç içe geçmiş banka sermayesidir; öte yandan, dünyanın paylaşılması da herhangi bir kapitalist devletçe el konmamış bölgelere kolayca yayılan sömürge politikasından, tamamıyla paylaşılmış olan yeryüzüne tekelci bir şekilde egemen olma sömürge politikasına geçiştir.

Ne var ki, en kısa tanımlar, en önemli olanı özetledikleri için kolay olsalar da tammlanacak görüngünün çok önemli bazı çizgileri buradan çıkarsanmaya başlandığında yetersiz kalır. Bu bakımdan –bütün tanımlamaların, gelişmesini tamamlamış bir görüngünün bütün bağlantılarını kapsamayacağından ötürü genelde itibari ve göreli bir önemi olduğunu unutmadan– emperyalizmin aşağıdaki beş temel özelliğini kapsayan bir tanımı yapmak zorundayız. 1) üretimin ve sermayenin yoğunlaşması, ekonomik yaşamda tayin edici rol oynayan tekelleri yaratacak kadar yüksek bir seviyeye ulaşmıştır; 2) banka sermayesi sanayi sermayesiyle iç içe geçmiş ve bu "mali sermaye" temelinde bir mali oligarşi oluşmuştur; 3) meta ihracından farklı olarak sermaye ihracı özel bir önem kazanmıştır; 4) dünya-

18 https://de.wikipedia.org/wiki/Liste der_L%C3%A4nder_nach_Bruttoinlandsprodukt_pro_Kopf

yı aralarında paylaşan uluslararası tekelci kapitalist birlikler oluşmuştur; 5) kapitalist büyük güçler tarafından dünyanın teritoral paylaşımı tamamlanmıştır. Emperyalizm, tekellerin ve mali sermayenin egemenliğinin ortaya çıktığı, sermaye ihracının birinci planda önem kazandığı, dünyanın uluslararası tröstler arasında paylaşılmasının başlamış olduğu ve dünyadaki bütün toprakların en büyük kapitalist ülkeler arasında paylaşılmasının tamamlanmış bulunduğu bir gelişme aşamasına ulaşmış kapitalizmdir." [19]

Lenin'in formüle ettiği bu özelliklerden yola çıkarak biz, bugün de kapitalist bir ülkenin emperyalist bir ülkeye dönüşüp dönüşmediği konusunda değerlendirme yapabiliriz.

Ancak burada da şunlar göz önünde bulundurulmalıdır:

a) Burada emperyalizmin temel özellikleri içinde sayılanların tümü bir bütünün parçalarıdır, bütünlük içinde ele alınmalıdır. Burdaki noktalardan hiçbiri, ya da birkaçı yalnız başına bir ülkenin emperyalist ilan edilmesi için yetmez.

b) Tekeller konusunda, ekonomide tekellerin varlığı değil, ekonomide tekellerin rolünün belirleyici olup olmadığı önemlidir.

c) Bağımlı ülkelerde banka sermayesinin, sanayi sermayesi ile kaynaşması meselesinde, yabancı sermayenin oynadığı rol, yerli bir mali sermaye olup olmadığı, varsa gücünün ne olduğu somut olarak incelenmelidir.

d) Sermaye ihracı bağlamında, sermaye ithalinin durumu da sorgulanmalıdır. Emperyalizm tartışmasında, özellikle bağımlı ülkelerde ülkenin net sermaye ihracatçısı mı yoksa net sermaye ithalatçısı mı olduğu önemlidir. İhraç edilen sermayenin yapısı da dikkate alınmalıdır. (Örneğin, ihraç edilen sermayenin içinde ne kadar "yabancı sermaye" vardır?)

e) Eğer sermaye ihracatı ile sermaye ithalatı arasında negatif bir sonuç varsa, bunun yanında ülkenin dış ticareti de açık veriyorsa o zaman bu negatif bilançoyu düzeltebilecek başka güçlü yanlar olup olmadığı sorgulanmalıdır. (Örneğin askeri güç, dünya ekonomisi içinde ağırlık vs.)

f) Ülkenin tekelci sermayesinin "enternasyonal kapitalist birlikler" içinde ağırlığı ve yeri nedir?

g) Dünyanın paylaşımında, ya da yeniden paylaşılmasında ülkenin bağımsız olarak oynadığı rol nedir?

h) Her kapitalist ülke emperyalist bir ülkeye doğru gelişme ve başka ülkeleri/halkları sömürme eğilimine sahiptir. Bu, kapitalizmin doğasında vardır. Kendileri bağımlı/ezilen konumda olan kapitalist ülkelerin kendileri de belli ölçülerde başka ülke ve halkları ezip sömürebilirler. Bir ülke, kategorileştirilirken söz konusu ülkenin karakterini belirleyen esas unsurun ne olduğu, hangi yanın ağır bastığı belirlenmeli; ülkenin genelde ezen-sömüren bir avuç emperyalist güçlerden biri mi, yoksa ezilen sömürülen ülkelerden biri mi olduğu sorusuna bu temelde cevap verilmelidir.

Ve son olarak da en önemlisi: Değerlendirmede belirleyici olan şey gelişme imkânları değil, anda ne olduğudur.

19 ("Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması", Lenin, s. 92, İnter Yayınları, Ekim 1995, İstanbul)

Sermaye ihracı…

MLPD, "yeniemperyalist ülkeler" teorisinde şunları söylüyor:

"Bir emperyalist ülke için özsel ekonomik işaretlerden biri bir başka ülkeyi sömürme ve ve ona hükmetme dürtüsü ve yeteniğidir. Lenin sermaye ihracını, finans kapitalin sömürgeler ve yarı sömürgeler üzerindeki emperyalist egemenliğinin özsel işareti olarak adlandırmıştır

Dünya çapında, yurtdışına doğrudan yatırım, yani sermaye ihracı stoku, 2015 yılında 25 trilyon ABD doları değeriyle en yüksek seviyesine ulaşmıştı. Bu kriz öncesi 2007'deki en yüksek değer olan 18 trilyon dolara göre yüzde 39 artış demektir. 2008 ile 2014 arasındaki dönemde, yeniemperyalist ülkelerin yurtdışına yıllık olarak ihraç ettikleri sermayenin dünya çapındaki sermaye ihracı içinde payı 2007 yılındaki yüzde ondan, takriben yüzde 30'luk rekor seviyesine yükseldi. [20]

Sermaye ihracı emperyalizmin özsel kıstaslarından biridir. Hangi biçimde olursa olsun sermaye ihracı olmayan bir ülke emperyalist olarak değerlendirilemez. (Yurtdışı doğrudan yatırımı ile sermaye ihracının eşitlenmesi yanlıştır. Yurtdışı doğrudan yatırımı sermaye ihracının yalnızca bir biçimidir. Örneğin devlet tahvillerinin satın alınması vb. de sermaye ihracıdır.)

Sermaye ihracı konusunda kapitalizm ile emperyalizmi ayıran Lenin'e göre şudur:

"Meta ihracatından farklı olarak sermaye ihracı özel önem kazanmıştır…. Sermaye ihracı birinci planda önem kazanmıştır ..." [21]

Hangi kapsamda olursa olsun sermaye ihraç eden bir ülke emperyalist veya "yeniemperyalist" bir ülke midir?

Hayır, burada tabii ki ihraç edilen sermayenin kapsamı ve kalitesi, ihraç edilen sermaye ile ithal edilenin karşılaştırılması vb. faktörler çok önemli rol oynar.

"Yeniemperyalist ülkeler" teorisyenlerinin yukarıda yaptığımız alıntılarında bütün bunlar dikkate alınmamaktadır. Burada bütün "yeniemperyalist" ilan edilenler yine aynı kap içine atılmaktadır. Bunun ötesinde rakamlar verilirken alıntı yapılan tabelada "gelişmekte olan ekonomiler " (developing economies) kategorisi altında ele alınan bütün ülkelerin toplam rakamı "yeniemperyalist" ilan edilenlerin rakamı olarak gösterilmektedir. [22]

"DünyaYatırım İstatistikleri" (WIR) raporunda kullanılan "Gelişmekte olan ekonomiler" kategorisi Avrupa'da, AB ülkeleri + Cebelitarık, İzlanda, Norveç, İsviçre, Kuzey Amerika'da Kanada ve ABD + Avustralya, Bermuda, İsrail, Japonya ve Yeni Zelanda dışındaki bütün ülkeleri kapsayan genişlikte bir kategoridir.

MLPD'nin bize sunduğu sonuçlar bunun dışında da doğru değildir:

"WIR 2008" (DünyaYatırım Raporu 2008)'e göre, 2007 yılında dünya çapında yurtdışına doğrudan yatırım biçiminde ihraç edilen sermayenin tutarı 1 996 514 milyon ABD doları idi. Aynı yıl yalnızca MLPD tarafından yeniemperyalist olarak

20 RF 24/2016, s. 39; Stefan Engel'in MLPD X. Kongresi'ne sunduğu Rapor'dan, çeviriyi biz yaptık.

21 Lenin, Emperyalizm, İnter Yayınları, Ekim 1995 İstanbul, s.92

22 (Bkz.: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2016_en.pdf)

adlandırılan 14 ülkenin değil, "gelişmiş ekonomiler" (ABD, Kanada, bütün AB ülkeleri, Cebelitarık, İzlanda, Norveç, İsviçre, Avustralya, Bermuda, İsrail, Japonya, Yeni Zelanda) denilen kategori dışında ele alınanların toplam yurtdışı doğrudan yatırım tutarı 253 145 milyon dolardı. Bunların dünya çapındaki yurtdışı doğrudan yatırım tutarı içindeki payı %12,68 idi.

2014 yılında yurtdışı doğrudan yatırımı biçiminde sermaye ihracının dünya çapındaki tutarı 1 354 046 milyon dolardı. "Gelişmekte olan ekonomiler"in tümünün yurtdışı doğrudan yatırım biçimindeki sermaye ihracının tutarı 468 148 milyon dolardı. Bunun dünya çapında yurtdışı doğrudan yatımları toplamı içinde payı %34,57 idi.

Fakat 2015 yılında resim biraz değişikti. Dünya çapında yurtdışı doğrudan yatırımı (FDI) biçiminde sermaye ihracının tutarı 1 474 242 milyon dolardı. Gelişmekte olan ülkelerin FDI ihraç tutarı 377 938 milyon dolardı. Bir yıl önce %34,57 olan pay, %25,66'ya düşmüştü.

Yani rakamlar ve pay yıldan yıla oldukça büyük dalgalanmaları gösteriyor. Ancak şu olgu: Yurtdışı doğrudan yatırımları (FDI) biçiminde sermaye ihracında "gelişmekte olan ülkeler"in payı son yıllarda önemli ölçüde artmıştır.

Bu sayıların nasıl yorumlandığından bağımsız olarak şu tavırlar yanlıştır:

a) Burjuva istatiklerinde "gelişmekte olan ekonomiler" kategorisi içinde sayılan ülkelerin tümünün bir kaba konması ve bunun da devrimciler tarafından sorgulanmadan üzerlenilmesi,

b) "Yeniemperyalist" denen ülkelerin sermaye ihracı noktasında bir kaba konması.

Bu bağlamda örneğin 2015 yılında emperyalist büyük güç Çin'in (ki burjuva istatistiklerinde Çin hâlâ "gelişmekte olan ülkeler" kategorisinde sayılıyor!) tek başına gerçekleştirdiği yurtdışı doğrudan yatırım toplamı 127 560 milyon dolardır, yani bütün "gelişmekte olan ülkelerin" toplamının %33,75'i. Buna bir de Hong Kong'un toplam 55 143 milyon dolarlık FDI'sini katarsak, Çin'in tüm "gelişmekte olan ekonomi"lerin toplam yurtdışı doğrudan yatırımları içindeki payı yüzde 48,81'e çıkar.

Bu rakamın karşısına örneğin güya "yeniemperialist " Türkiye'nin 2015 yılında gerçekleştirdiği FDI ihracı toplam değerini (4 778 milyon ABD doları) ve onun toplam içindeki payını (bütün "gelişmekte olan ekonomilerin" içinde yüzde 1,26; dünya çapında % 0,32) koyarsak gerçek güç ilişkileri daha iyi anlaşılır.

Bu kuşkusuz "hiç yok"tan fazladır. Ama bu bize, Türk burjuvazisinin de yurtdışında doğrudan yatırım yaptığından ve fakat dünya çapında fazla önemi olmadığından öte bir şey söylemez.

Fakat FDI biçiminde sermaye ihracı konusunda, Türkiye'den de kötü durumda olan "yeniemperyalist"! ülkeler de vardır: İran'ın 2015 FDI ihraç değeri 139 milyon dolar; Arjantin'inki 1 139 milyon dolar ve Brezilya'nınki 3 072 milyon dolardı.

Burjuva istatistiklerine bunlar sorgulanmadan takılınıp kalınırsa ve sermaye ihracı emperyalizmi belirleyen tek kıstas olarak alınırsa o zaman örneğin Britanya Virgin Adaları 2015'deki 76 169 milyon dolarlık FDI ihraç değeriyle neredeyse emperyalist büyük güç olarak bile ilan edilebilir! Fakat biz onun Büyük Britanya' nın bütün dünyada kapitalistler tarafından "vergi cenneti" olarak, kara para aklama aracı olarak kullanıldığı küçücük bir sömürge olduğunu biliyoruz.

Türkiye: "Yeniemperyalist" mi?

MLPD tarafından ″yeniemperyalist" olarak değerlendirilen ülkelerin bir çoğu hakkında derinlemesine bir araştırmamız yok. Bu görev aslında söz konusu her ülkenin marksist-leninist güçlerinin görevi. Diğer ülkeler konusunda ancak marksist leninist öğretiden yola çıkarak genel sözler edebiliriz. Fakat sosyo ekonomik yapısını derinlemesine incelediğimiz ülkelerimiz Kuzey Kürdistan/Türkiye konusunda somut olarak tavır takınacak durumdayız.

Bugün Türkiye'de egemen olan AKP hükümetinin Batılı emperyalistlere karşı takındığı tavırlara, ya da tersine bakarsak çok açık olarak gelişen bir rekabetten söz edebiliriz. İki taraf ta retorikte diğer tarafı, Türkiye NATO'nun üyesi ve Batılı emperyalist güçlerin "resmi" müttefiki olmasına rağmen, Türkiye Batılı emperyalist güçlerle koparılması çok güç olan sıkı bağlara sahip olmasına rağmen, yer yer açıkça düşman olarak adlandırıyor.

Gün geçmiyor ki, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve AKP hükümeti üye ve sözcüleri Batılı emperyalist güçleri, en başta da Hollanda, Almanya, Avusturya, Fransa ve genel olarak AB'yi ve İsviçre'yi, toptancı bir şekilde "terör destekçisi", "Hain", "iki yüzlü", "çifte standartçı" olarak damgalamasın. Birçok Batılı siyasetçinin AKP politikacılarına ve taraftarlarına karşı takındığı kimi tavırlar yer yer faşist olarak nitelendiriliyor. Bazı Alman ve Avusturyalı politikacılar "Nazilerin halefi" olarak nitelendiriliyor. Batılı, en başta Avrupalı emperyalist güçler, şimdi "bağımsız", "yerli ve milli bir politika" izleyen "Yeni Türkiye"'yi istemedikleri, Türkiye'nin güçlenmesinden korktukları için Türkiye'ye karşı düşmanca davranmakla suçlanıyor. AKP hükümetinin, ABD emperyalizmine karşı şimdi takındığı tavrın, AKP'nin ilk hükümet olduğu dönemdeki tavrı ile de bir ilgisi yok. Suriye'de, Türk ve Amerikan askeri güçleri yer yer birbirlerine karşı savaş tarafı hâline geldiler. Erdoğan kendisini, antiemperyalist savaşçı, dünyada "bütün mazlumların" en başta da "mazlum Müslüman halkların" gerçek sözcüsü, temsilcisi olarak tanıtıyor.

Buna karşı gün geçmiyor ki, Batı medyası ve –açık faşistinden, en "sol"cusuna, hemen tüm Batılı siyasetçiler "Erdoğan ve Türkiye'yi dövme" ritüelini, güncel siyasetin temel maddelerinden biri olarak yerine getirmesin. Erdoğan, Türkiye'yi demokrasiden tek adam diktatörlüğüne sürüklemekle suçlanıyor. 16 Nisan 2017'deki anayasa değişikliği referandumunda birçok Alman siyasetçisi açıkça "Hayır" kampanyası yürüttü. Saldırgan bir biçimde Erdoğan ve AKP hükümetinin devrilmesi dilekleri seslendirildi. 2018'de yapılan seçimlerde de aynı şey tekrarlandı. Gülencilerin 15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişimi ardından ABD ve Avrupa ülkeleri kaçak darbeciler için sığınılacak güvenli limanlar oldular. Yer yer Batı medyasında ve devlet kurumlarında 15 Temmuz darbesinin aslında Erdoğan ve AKP hükümeti tarafından düzenlenen bir tiyatro olduğu görüşleri dile getirildi.

Bütün bunlar acaba emperyalist güçler arasında bir rekabetin ifadesi midir? Türkiye, acaba daha şimdiden eski emperyalist efendileri ile göz hizasında rekabet edebilen yeni bir emperyalist güce mi dönüşmüştür?

MLPD, ″yeniemperyalist ülkeler" teorisinde bu konuda verdiği cevapta kendin-

den emindir. Ona göre Türkiye yeniemperyalist bir ülkedir. Bu iddiayı kanıtlamak için bir dizi gerekçe getirilmektedir. Bunlardan biri şudur:

"Erdoğan birleşik bir Rojava'yı engellemek ve Türkiye'nin yakın ve Ortadoğu'da egemen etkisini garanti altına almak için bir köprü başı yaratmak istiyor. Bu saldırgan yayılmacılığın geri plânında Türkiye'nin, tekelleri hızla genişleyen yeniemperyalist bir güce dönüşmesi yatıyor." [23]

Burada Türkiye'nin tarihi gelişmesi konusunda derin bir bilgisizlik kendini açığa vuruyor.

Türk burjuvazisinin (Yalnızca Erdoğan'ın değil! Erdoğan Türk burjuvazisinin andaki temsilcilerinden hükümette olanıdır. Türkiye'deki diktatörlük "Bir kişinin diktatörlüğü" değil, bir sınıfın diktatörlüğü, Türk burjuvazisinin diktatörlüğüdür.) "Orta ve Yakın-Doğu'da egemen etkisini garanti altına almak" isteği hiç te yeni değildir. Daha 1974 yılında Türk ordusu Kıbrıs'ın kuzeyini –kısmen NATO'nun isteğinin tersine– askeri olarak işgal etmiştir. Bu işgal bugün de sürüyor. Bu, o dönemde sermaye ihracı sıfıra yakın olan bir ülkenin emperyalist bir edimi idi. "Orta ve Yakın-Doğu'daki bütün bölgesel güçler (tabii sadece buradakiler değil, her yerdeki bölgesel güçler için geçerlidir bu) için, onların bölgede etkinliklerini garanti altına almak ve genişletmek amaçtır. Bunun için ille de yeniemperyalist olmak gerekmez. Kapitalist/milliyetçi/şovenist olmak yeterlidir. Amacı gerçekleştirmek için yeterli askeri güç ve elverişli enternasyonal şartlar varsa, o zaman o amaç gerçekleştirilebilir de.

Rojava (Batı Kürdistan) için şunların bilinmesi gerekir: Burası Suriye'nin kuzeyinde, Türkiye ile sınır bölgesindeki alandır. Alanda yaşayan nüfusun çoğunluğunu Kürtler oluşturmaktadır. Kürtler dışında burada yaşayan Arap, Türkmen, Yezidiler vb. başka etnik gruplar da vardır. Nüfus sadece etnik açıdan değil, dini ve mezhepsel açıdan da çeşitlilik gösterir. Merkezi Suriye devleti bilindiği gibi 2011 yılında başlayan iç savaşla çöktü. Yeni moda deyimle 2011'den bu yana "failed state" çökmüş devlet. Bu çökmüş devletin topraklarında ganimet savaşı yürüyor. Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyindeki Rojava (Batı Kürdistan) ile sınırı 800 km'nin üzerindedir. Burada başta ABD ve Rusya olmak üzere bütün emperyalist büyük güçler, özel olarak Alman emperyalizmi de etki alanlarını güvenceye almak ve alanı kendi kontrollerine geçirmek için mücadele ediyorlar. Suudi Arabistan, İran, İsrail ve Türkiye'de, Suriye'nin yeniden şekillendirilmesi mücadelesinde kendileri için maksimumu elde edebilmek için savaşın içindeler. Bunun dışında şu olgu var: 1984'den bu yana Türkiye'ye karşı haklı bir savaş yürüten PKK, faşist T.C. devleti tarafından terörist düşman olarak değerlendiriliyor ve barbarca yok edilmeye çalışılıyor. PKK, Rojava'da büyük etkiye sahip. Türk hâkim sınıfları ve onların faşist devleti açısından Rojava ve Suriye'de savaş yürüten PYD, YPG, YPJ gibi örgütler PKK'nin Suriye'deki uzantılarıdır. Onlar da Türk devleti açısından "Türkiye'nin toprak bütünlüğünü" tehdit eden terörist örgütlerdir.

---

23 Neuimperialistische Türkei auf Expansionskurs", RF 21/2016, s. 22 ("Yeniemperyalist Türkiye yayılmacılık rotasında"), çeviri bize ait

PKK, uzun yıllardan beri ayrılma ve ayrı bir ulusal Kürdistan devleti kurma hedefini pragmatik olarak terk etmiştir. Fakat bu Türk burjuvazisinin bölücülük öcüsünü bir kenara koymasını beraberinde getirmedi, getirmiyor.

Türk burjuvazisi, Rojava'da PKK dostu bir yönetimin varlığını da kendi varlığına yönelik bir tehdit olarak görüyor.

Bu şartlar altında, Türk hâkim sınıflarının ellerindeki tüm araç ve imkânları kullanarak birleşik bir Rojava'yı mutlaka engellemek istemelerinde şaşırtıcı bir şey yoktur. Bunun için Türkiye'nin "yeniemperyalist" olması gerekmez. Türk milliyetçisi/şovenist olması yeter!

Türk burjuvazisi, tabii ki Ortadoğu'da çöken devletlerde (şimdilik somut olarak Irak ve Suriye'de) bu devletlerin yeniden paylaşımında kurulacak kurtlar sofrasında yer almak, pazarlıklara katılmak ve kendisi için mümkün olan en büyük parçayı almak istiyor. Yani YPG, PYD, YPJ, PKK'ya yakın olmasalardı bile, Türkiye'nin Suriye'ye askeri müdahalesi büyük ihtimaldi. Türk burjuvazisi, tabii ki bölgenin enerji kaynakları zenginliğinden yararlanmak istiyor. Tabii ki savaşla harap edilmiş ülkelerin yeniden inşasında yer alıp kâr etmek istiyor, tabii ki bu pazarlara kendi ürünlerini satmak, savaş araç gereçleri satıp kazanmak istiyor. Tabii ki emperyalist işgalci, yayılmacı emelleri, hayalleri, rüyaları var. Tabii ki eğer şartlar elverdiğinde bunları gerçekleştirmek için adımlar da attı, atar. Onun rüyaları içinde örneğin 30. Ekim 1918'de yapılan Mondros ateşkes anlaşmasında Türkiye'nin ulusal sınırları içinde sayılan Musul ve Kerkük'ü, petrol açısından Irak'ın (Güney Kürdistan'ın) bu en zengin bölgelerinden birini ilhak etmek, Türkiye'ye katmak var. Bu rüyalar içinde Türkiye'yi, Sünni İslam dünyasının merkezi hâline gelmek, Osmanlı devletinin eski "büyüklüğü"ne yeniden kavuşmak var. Fakat bilindiği gibi rüyalar gerçek değildir. Gerçekte Türk burjuvazisi bugünkü Türk devletinin güney sınırında yürüyen, Suriye'nin içlerine de uzanan savaşta, her şeyden önce Irak ve Suriye'nin uğradığı "kader"e uğramamak, Türk devletinin sınırlarının, T.C.'nin toprak bütünlüğünün, devlet olarak varlığının sorgulanmasını engellemek, öncelikli hedefine sahip. Aslında eğer emperyalist büyük güçlerden biri ciddi olarak Kürt ulusal hareketini desteklerse ve Türkiye'ye karşı "Bağımsız Kürdistan Devleti"nden yana açık tavır takınırsa, bugünkü Türkiye'nin de "çökmüş devlet" hâline gelmesi, getirilmesi opsiyonu da gerçekçi bir opsiyondur. Türk burjuvazisinin paranoya seviyesindeki en büyük korkusu da budur. Onlar emperyalistlerin Türkiye'yi, bağımsız Ermenistan ve Kürdistan'ın da kurulmasını öngören Paris (Sevr) anlaşması şartlarına döndürmek istediği korkusuna sahipler.

Ermenilere karşı soykırım ve Birinci Dünya Savaşının hemen ertesinde Türkiye'deki Rumların sürülmesi, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda temel unsurlardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin oluşum aşamasında, daha henüz Birinci Dünya Savaşı ertesinde Anadolu'nun emperyalist-sömürgeci işgaline karşı mücadelenin yürüdüğü dönemde Türk burjuvazisinin Kürt ulusuna karşı siyaseti sömürgeci, Türk milliyetçisi asimilasyon siyaseti idi. Bugün Rojava konusunda izlenen siyasette yeni olan bir şey yoktur. Ve bu siyaset Türkiye'nin "yeniemperyalist" olduğunu ispatı vs. değildir. Henüz Türkiye genişleme dürtüsüne sahip

tekellere sahip olmadığı dönemde de Kürt sorununda Türk burjuvazisinin siyaseti aynı siyaset idi. Bu siyaset ayrıca yalnızca Kürt sorunu ile sınırlı değildir. 1939'da Hatay (geçiş döneminde Fransız mandatörlüğündeki Suriye'nin toprağı) Türkiye için uluslararası elverişli koşullarda Türkiye'ye (vatan topraklarına!!!) katıldı. Yani, büyük güçler arasında bir yeniden paylaşımın söz konusu olduğu şartlarda bölgesel güçler de –alanda anda Türkiye yanında İsrail, İran, Suudi Arabistan– kendileri için en fazlasını elde edebilmek için mücadeleye katılırlar. Bunu yalnızca emperyalist güçler yapmaz, bütün gerici rejimler bunu yapar.

Türkiye'nin en büyük tekelleri…

MLPD'nin Türkiye'nin "yeniemperyalist ülke" olduğu tezini ispatlamak için ileri sürdüğü argümanlarından biri şu:

Fortune Magazine'nin dünyanın en büyük 500 şirketi listesinde 2015 yılında *"Türk süper tekeli"* Koç Holding, "*25,5 milyar dolar ciro ve dünya çapında 91 304 çalışanı ile 420. sırada yer alıyor*." Ve "*Bunun dışında 11 Türk tekeli en büyük iki bin firma listesinde yer alıyor. Bunlar arasında 2015 yılında 11,4 milyar dolar ciro ve 63 281 çalışanı ile Sabancı Holding ve Türkiye'nin yurtdışında, bu arada Almanya ve Rusya'da da şubeleri olan en büyük bankası İşbank da var. İşbank'ın 2015'deki cirosu 14,6 milyar dolardı.*" [24]

Birincisi: "Süper tekel" kavramı marksist bir kavram değildir. Bu kavram kapitalist toplumda her şeye kadir tekellerin var olduğunu, örneğin üretimin bir dalında bütünüyle hâkim, her şeyi tek başına belirleyen, deyim yerindeyse rakipsiz tekellerin olduğunu ifade eden bir kavramdır. "Süper-tekel" gerçeklik değil, bir hayaldir. Emperyalizmde rekabet ortadan kalkmaz. Yalnızca bir üst aşamaya, tekeller arasındaki rekabete yükselir. Bunun dışında tabii ki en büyük tekeller dışında, onlara göre biraz daha küçük olan ve orta boy tekeller de vardır. Bugün ekonominin herhangi bir dalında dünya çapında –tek tek ülkelerde de– tek başına her şeyi belirleyen tek "süper-tekel" yoktur.

İkincisi: Burjuva ekonomi dergileri her yıl "dünyanın en büyük 500 firması", "en büyük 2000 firması" gibi değişik listeler yayınlıyorlar. En fazla alıntı yapılan listelerden biri Amerikan Fortune Dergisi'nin "Fortune global 500" başlıklı listesidir. Bir diğer kaynak da yine Amerikan Forbes Dergisi'nin "Forbes global 2000" isimli listesidir.

Fortune listesi sıralamasında verili yıldaki yıllık ciro rakamlarını temel almaktadır.

Forbes listesi ile dört veriyi temel almaktadır: Ciro, kâr, mülk değeri ve pazar değeri. Bu dört verinin hangi ağırlıkla ele alınıp sıralama yapıldığını listeden çıkarmak mümkün değil.

"Fortune global 500/2016"ya baktığımızda şunu görüyoruz: En büyük 500'lük bu listede Türkiye'den yine bir firma, Koç Holding **25,515** milyar dolarlık ciroyla 419. sırada yer alıyor.

24 (RF 21/2016, s. 22 (Türkçeye biz çevirdik)

Bu listenin başını **482,130** milyar dolarlık cirosu ile **WalMart** çekiyor.

"Fortune global 500/2017" listesinde ise Koç Holding, yine Türkiye'den tek firma olarak "en büyük 500" içinde yer alıyor. Bu kez cirosu 23,566 milyar dolar. Sıralamada ise 463. sıraya gerilemiş.

WalMart'ın 2017 cirosu ise **485,873 milyar** dolar. Bir ticaret tekeli burjuva istatistiklerine ve MLPD'nin "her şeyi belirleyen süper monopol" tekeli kapitalist dünyanın en "süper monopol"ü! Dünya ekonomisinin belirleyici tekeli!!! Biz, bir ekonominin gerçek gücünün üretim tarafından belirlendiğini söylüyoruz. Ekonominin gerçek temeli üretimdir. Bir yanda gerçek ve bunun marksist ifadesi var. Diğer yanda burjuva istatistiklerinde ciro sıralaması, "Fortune global 500" vs. Bunlar esasında gerçek ilişkileri açıklamaktan çok bunların üzerinin örtülmesine yarıyor!

Fakat bu liste siyaset belirlerken temel hâline getirilse bile şu olgu tespit edilmek zorundadır: 2017 listesinde, bu listenin ilk 53. sırasında bulunan ve her birinin cirosu 100 milyar doların üzerinde bulunanlar onların ardından gelenlerden nerde ise ayrı bir kategoridedir! "Süper monopol" teorisyenlerine göre bunlar herhalde "Süper –süper monopol" olması gerekir!!! Bunlarla örneğin Türkiye'nin en büyük "Süper- tekeli"ni karşılaştırırsak o zaman gerçek büyüklüğün ne olduğu konusunda gerçeğe daha yakın bir resim elde edebiliriz. [25]

Forbes'in 2017 "Dünyanın kamuya açık (borsada işlem gören) en büyük firmala rı/2000"(forbesglobal2000/ 2017) ilk 500 içinde Türkiye'den herhangi bir firma yoktu. En büyük 2000 içinde yer alan şu 10 tekel vardı:

Sıra	Firma	Ciro Milyar dolar	Kâr Milyar dolar	Mülk Değeri Milyar dolar	Pazar Değeri Milyar dolar
647	**Garanti Bank**	**9,5**	**1,7**	**92,9**	**9**
677	**Isbank**	**14,3**	**1,6**	**115,8**	**6,2**
717	**Koç Holding**	**27,1**	**1,3**	**27,6**	**8**
750	**Akbank**	**7,6**	**1,7**	**89,8**	**7,9**
779	**Sabanci Holding**	**12,2**	**1,1**	**91,8**	**4,7**
873	**Halkbank**	**7,7**	**1,1**	**82,3**	**2.2**
935	**VakifBank**	**6,8**	**1,1**	**69,1**	**3,3**
1294	**Turkish Airlines**	**11,7**	**0,475**	**18,5**	**5,2**
1436	**Erdemir**	**5,4**	**1,1**	**8**	**8,4**
1969	**Ford Otosan**	**7,4**	**0,449**	**3,3**	**4,6**

26

25 (http://fortune.com/global500/list/)

26 (https://www.forbes.com/global2000/list/#country:Turkey)

Dünyanın en büyük borsa firmaları içinde 10 Türk tekeli var! (2016'da bu sayı 11'di) Bu, bayağı emperyalist görünüyor! Fakat biz bu 10 firmanın bütün değerlerini topladığımızda bunların toplam değeri ne ciro ne kâr ne mülk değeri ne de pazar değeri noktasında dünya çapında **gerçekten büyük emperyalist tekellerin** değerinin yanına yaklaşabiliyor!

Şimdi gerçek güç ilişkilerinin anlaşılabilmesi için bu listede yer alan en büyüklerin 2017 değerlerine bakalım:

Sıra	Firma	Ciro	Kâr	Mülk Değeri	Pazar Değeri
		Milyar dolar	Milyar dolar	Milyar dolar	Milyar dolar
1	**ICBC (Çin)**	**165,3**	**43,7**	**4210,9**	**311**
2	**Construction Bank**	**143,2**	**37,2**	**3631,6**	**261,2**
3	**JPMorgan Chase**	**118,2**	**26,5**	**2609,8**	**387,7**
4	**Berkshire Hathaway**	**235,2**	**39,7**	**702,7**	**491,9**
5	**Agricultural Bank of China**	**129,3**	**29,6**	**3439,3**	**184,1**

27

Ciro…

2016'in ″en büyük 2000“ listesinde Türkiye'den yer alan 11 firmanın toplam cirosu 104,3 milyar dolardı. Bu aynı yıl 482,1 milyar dolar cirosu olan WalMart'ın cirosunun %21,6'sıdır! En büyük 2000/2017 listesinde Türkiye'den yer alan 10 firmanın toplam cirosu 109,7 milyar dolardır. Bu aynı yıl WalMart cirosunun (485,873 milyar dolar) %22,5'idir. Borsada işlem gören firmalar bazında ele alındığında, Türkiye'nin en büyük 10 firmasının cirosunun toplamı sıralamada birinci sırada olan ICBC'nin cirosundan 55,6 milyar dolar azdı!

Kâr…

Türkiye'nin en büyük on "süper-tekel"inin!!! 2017'deki toplam kârı 11,624 milyar dolardı. Yani ICBC'nin kârının dörtte birine yakındı!

Mülk değeri…

Türkiye'nin borsada işlem gören en büyük 10 firmasının mülklerinin toplam değeri 2017'de 599,1 milyar dolar tutuyordu. Yalnızca ICBC tek başına bunun yedi misli mülk değerine sahipti!

Pazar değeri…

Forbes'in en büyük 2000 listesinde 2017 yılında yer alan en büyük on Türk fir-

27 (https://www.forbes.com/global2000/list/)

masının pazar değerlerinin toplamı 59,8 milyar dolardı. Tek başına ICBC'nin değerinin 5'de biri kadar. Güç ilişkilerinin, "büyüklük"lerin gerçek görünüşü budur.

"Yeniemperyalist ülkeler" teorisyenleri bu listeleri alıp kendi teorilerine uygun gelecek biçimde yorumluyor. Teorilerini ispatlamak için 500'ler listesinde, ya da 2000'ler listesinde Türkiye'den firmalar olduğu olgusunu tespit ediyorlar. Bununla Türkiye'nin "yeniemperyalist" olduğunun ispatlandığını düşünüyorlar.

Acaba "yeniemperyalist" olmak için "forbes global 2000" içinde bir ülkenin kaç firması olması gerekir? Hangi sıra numarasından itibaren herhangi bir tekel küresel oyuncular arasında sayılır? Aslında bu listelerde yer alan firmaların arasındaki muazzam farklar, yalnızca bu listelerde yer alma olgusuna dayanarak bir ülkenin emperyalist ilan edilmesinin yanlış olduğunu göstermektedir.

Bu listeyi tanık gösteren "yeniemperyalist ülkeler" teorisyenlerinin forbes global 2000/2016 listesinde Türkiye'den daha fazla firma ile yer alan Tayvan'ı (47 firma); İrlanda (19), Singapur (17), Malezya (15), Tayland (15), Filipinler (9) gibi ülkeleri neden "yeniemperyalist ülkeler"den saymadığı sorusu da ilginçtir. Bu ülkeler "yeniemperyalist"lere dâhil değil, fakat örneğin en büyük 2000'ler listesinde iki firma ile yer alan Arjantin, 6 firma ile yer alan Endonezya ve listede hiçbir firması bulunmayan İran "yeniemperyalist"! Yalnızca bu bile bu teorinin nasıl keyfi ve bilimsellikten uzak olduğunu göstermeye yetiyor!

Evet, Türkiye'den en büyük 10 firma/tekel (aslında dokuz, çünkü Akbank Sabancı Holding'inin bankasıdır) 2017'de forbes 2000 listesinde yer almıştır. (Bu tekellerin üçü –THY, Halkbank ve Vakıfbank–devlet tekelidir. Erdemir de 1960'da devlet tekeli olarak kurulmuş, sonradan özelleştirilmiştir, şimdi OYAK grubunundur).

Bu, yalnızca şunu gösterir: Türkiye, dünya çapında ele alındığında, orta büyüklükte tekellerin de gelişmiş olduğu kapitalist bir ülkedir. Açık olan şudur: Türkiye emperyalizme bağımlı kapitalist ülkeler içinde emperyalist bir güce doğru gelişmesinin maddi temelleri olan ülkelerden biridir. Türkiye'nin tekellerinin bazıları daha bugünden bazı branşlarda –örneğin hafif sanayi ürünleri (buzdolabı, çamaşır makinesi, TV vb. /beyaz eşya), tekstil, inşaat sektörü gibi alanlarda– önemli bir rol oynamaktadır. Silah sanayi konusunda da Türkiye kendini bağımsız hâle getirmek için büyük çabalar sarfetmektedir, bu alanda da son yıllarda başarılar elde etmiştir. Bunlar olgudur.

Fakat diğer yandan bu "Türk tekelleri"nde sermayenin yapısına bakılmak zorundadır. Buna baktığımızda, bu "Türk", MLPD'nin deyimiyle "Süper-Tekel"!!!lerinde –öncelikle özel olanlarında– emperyalist yabancı sermayenin önemli ölçüde yer aldığını, "ortak" olduğunu görürüz.

Koç Holding ve Sabancı Holding, Türkiye'nin en büyük özel sermaye tekelleridir.

Bunlar enternasyonal mali sermaye ile ayrılmaz biçimde iç içe geçmiştir. Bu holdingler içinde yer alan firmaların büyükçe olanlarının çoğu bir yabancı tekelin "ortağı"dır. Yani bu "Türk" firmaları bir yanı ile çoğu emperyalist ülkelerdeki büyük yabancı tekellerin uzantısıdır. Bu tabii ki bu Türk firmalarının kendilerinin yurtdışında yatırım yapmasının, başka firmaları satın almasının vb. engeli değildir.

Koç Holding içinde yer alan büyük firmaların yabancı sermaye ile "ortaklık"larının görünümü şöyledir:

Firma	Ortak
Arçelik LG Klima (Soğutucu Aletleri Üretimi)	**LG Electronics** (Süd Korea)
Ford Otosan (Otomobil üretimi)	**Ford Motor comp.** (USA)
Yapı Kredi Koç Finansal Hizmetler	**Uni Credit Group** (İtalien)
Koçtaş Yapı Marketleri (İnşaat)	**B&Q** (England)
Türk Traktör (Türkiye'nin en büyük traktör üreticisi)	**CNH** (Italien)
Tofaş Türk Otomobil Fabrikası	**Fiat Auto SPA** (Italien)
Opet Fuchs Madeni Yağ ve Ticaret	**Fuchs Petrolub AG** (D)

28

Fakat şu da bilinmelidir: Koç Holding içinde yer alan en büyük firmalar olan Arçelik (hafif sanayi) ve Tüpraş (rafineri) hemen hiç yabancı sermaye ortaklığı olmaksızın işleyen firmalardır. Türkiye'nin cirosu itibarıyla en büyük sanayi kuruluşu Tüpraş'ta yabancı sermayenin payı %2,5 civarındadır.

Sabancı Holding'in çatısı altında yer alan büyük firmaların yabancı sermaye ile "ortak"lıklarının görünüşü de şöyledir:

Firma	Ortak
EnerjiSA	**Verbund (Österreichische Elektrizitätwirtschaft AG** (Avusturya Elektrik Ekonomisi A. O. yüzde 49,99 ile ortaktı; 2014'te Alman şirketi E.ON tarafından devralındı)
DuSA (Kimya)	**DuPont (ABD)**
AkcanSA (Çimento)	**Heidelberger Zement** (Almanya)
ToyotaSA	**Toyota Mitsui** (Japonya)
BRISA (Lastik)	**Bridgestone** (Japonya)
Akbank	**Citibank** (ABD)
BNP/AK/Dresdener	**BNP**(F), **Dresdener Bank** (Almanya)
ExSA (Finans)	**Exsa** (İngiltere)
Aviva (Sigorta)	**Aviva** (İngiltere)
PhilSA (Sigara)	**Philip Morris** (ABD)
DanoneSA (Yiyecek)	**Danone** (Fransa)
CarefourSA (Perakende satış)	**Carrefour** (Fransa)

29

28 (www.koc.com.tr/tr-tr/faaliyet-alanlari/yabanci-ortaklar)

29 (www.sabanci.com/tr/sabancitoplulugu/tarihce/k-10)

Burada da şunun bilinmesinde yarar vardır: Dünya çapında önde gelen tekstil üretici firmalardan biri olan KordSa Sabancı grubuna dâhildir. Bu firmada yabancı sermayenin dikkate değer bir payı yoktur.

Bir bütün olarak ele aldığımızda: Türkiye'nin iki en güçlü özel sermayeli holdingi çatısı altındaki büyük firmalar, bu tekellere yabancı sermaye yatırımları ile büyük olan tekellerdir. Bunun tersi de geçerlidir. Eğer dünyanın en büyük 2000 firması içinde Türkiye'den 10 büyük firmanın olduğu olgusu belirtilip, bu en büyük firmaların yabancı sermaye ile bağları ortaya konmazsa, bu, Türk sermayesini ve Türkiye'de kapitalizmi olduğundan daha güçlü göstermekten başka bir işe yaramaz. Buradan yola çıkarak kolaylıkla yanlış sonuçlara varmak mümkündür.

Yukarıdaki tabelalar fakat bir şeyi daha göstermektedir: Yabancı sermaye "ortaklık"larında Türk tekelleri bir emperyalist merkeze yoğunlaşmamakta, değişik Batılı emperyalist ülkelerde, evet, bunun dışında örneğin Güney Kore gibi ülkelerde ortaklık gerçekleştirmektedir. Şimdi bunlara "Doğu"dan eklenmeler olmaktadır. Bu büyük Türk sermayesine ve onun devletine relatif daha "bağımsız" hareket etmesi için imkânlar sunan bir olgudur.

Türk mali sermayesinin sermaye ihracı…

"Yeniemperyalist ülkeler" teorisyenleri Türkiye konusunda devamen şu tespitleri yapıyor:

"İç pazar artık Türk tekellerine çok dar gelmeye başladı. Onlar için artık yalnızca daha fazla meta ihraç etmek yeterli olmaktan çıktı. Emperyalizmin klasik bir görüntüsü olarak Türkiye bu yüzden sermaye ihracatını 1990 ile 2015 yılları arasında meta ihracatına göre 3 kez daha hızla arttırdı. Sermaye ihracı 1,15 milyar dolardan 44,7 milyar dolara, hemen hemen 40 misline yükseldi." (RF 21/2016, s. 22 (çeviriyi biz yaptık)

Türk tekellerinin dünya emperyalist sistemi içindeki yerini, en büyük iki Türk tekeli somutunda, yukarıda ortaya koyduk. Bunlar Türk sermayesi ile işbirliği içindeki enternasyonal tekellerdir, ya da tersi. Yabancı emperyalist sermaye ile iç içe girmiş, onunla bütünleşmiş Türk tekelleri. Evet, Türk tekelleri sermaye ihracı da gerçekleştiriyor ki, bu her büyükçe sermaye firması için normal olan bir şeydir. Evet, sermaye ihracı da artmaktadır. Fakat bu Türkiye'yi otomatikman "yeniemperyalist ülke"ye dönüştürmüyor.

Aktarılan veriler hakkında…

1990 yılı için Türkiye'nin sermaye ihracı MLPD tarafından 1,15 milyar ABD doları olarak veriliyor. Burada aslında genel olarak sermaye ihracından değil, "Yurtdışı Doğrudan Yatırımı"ndan söz etmek gerekir. Çünkü MLPD'nin atıfta bulunduğu belgede verilen veri sermaye ihracı verisi değil, "yurtdışı doğrudan yatırım" (YDY) (FDİ outflow) verisidir. MLPD'nin de dayandığı UNCTAD World Investment Report/ WIR'de 1990 için Türkiye'nin YDY ihracı 16 milyon dolar olarak verilmektedir. [30]

30 (www.unctad.wir/ Annex table 2. FDI outflows, by region and economy, 1990-2015)

Yani Rote Fahne'de 1990 yılı için verilen 1,15 milyar dolarlık "sermaye ihracı" rakamı doğru değildir. Türkiye'nin sermaye ihracı değil, ama yıllık YDY ihracatı ilk kez 2005 yılında 1,064 milyar dolarla, 1 milyar sınırını aşmıştır. Aynı raporda 1991 yılı için verilen YDY ihracı değeri 27 milyon ABD dolarıdır. Bu değer bundan sonraki yıllarda –kısa kesintilerle– sürekli artmıştır. Yıllık YDY ihraç değerinin pozitif olduğu 1991 değerinden yola çıkalım.

1991'de dünya çapında gerçekleştirilen YDY ihracat değerlerinin toplamı 243 883, 2 milyon dolardı. [31]

Türkiye'nin YDY biçimindeki sermaye ihracı değeri bu toplam değer içinde yüzde 0,01'lik paya sahipti.

2015 yılında dünya çapında gerçekleştirilen YDY ihracatı toplam değeri ise1 474 242 milyon dolardı.[32]

Türkiye'nin yıllık YDY ihracatı değeri 1991 yılındaki 27 milyon dolardan, 2015'deki 4 778 milyon dolara yükselmişti. [33]

Bu, 1991 ile 2015 arasındaki 24 yılda 177 katına artıştır. Bu katlanarak büyüme rakamları gerçekten de etkileyici rakamlardır. Fakat çıkış noktası sıfıra ne kadar yakınsa katlanmalar da o kadar yüksek olur ve gerçek dünya çapında sermaye ihracı konusundaki gerçek yer ve büyüklük hakkında fazla bir şey ifade etmez. Dünya çapında 2015 yılında gerçekleştirilen YDY ihracı toplamı içinde Türkiye'nin YDY ihracı payı yüzde %0,32 idi. Yani Türkiye'nin YDY ihracı biçimindeki sermaye ihracının dünya çapında YDY ihracı içindeki payı 24 yıl içinde onbindelik alandan, bindelik alana yükselmiştir. Bu gelişme tabii ki küçümsenemez. Fakat abartılmamalıdır da. Eğer bu rakamlar Türkiye'nin "yeniemperyalist ülke" olduğunun ispatı olarak kullanılırsa, bu bir abartmadır. Eğer bu gelişmeye rağmen Türkiye'nin bağımlılığı, onun hâlâ bir yarı sömürge olduğu biçiminde ortaya konulursa, bu da gelişmenin küçümsenmesi anlamına gelir.

MLPD'den yaptığımız alıntıdaki rakamlar yıllık YDY ihracı sayıları değil, YDY ihracı stoku (bütün YDY ihracı sayılarının gelinen yerdeki kumülatif toplamı) sayılarıdır.

1990 yılında Türkiye'nin o yıla kadarki YDY ihracı stoku (MLPD, buna sermaye ihracı diyor) 1,15 milyar ABD doları idi. Yani Türkiye'nin, henüz eskisi ve "yeni"si ile emperyalist olarak adlandırılmadığı dönemde sermaye ihracı vardı.

YDY biçimindeki sermaye ihraç stokunun değeri 2015'de, 44,656 milyar dolara yükselmişti. Yani 1990, 25 yıl içinde 44 katına! Yine muazzam bir yükseliş! Fakat Türkiye'nin 2015'deki YDY ihracı stok değerini, aynı yılda dünya çapındaki YDY stok değeri (25 044,916 milyar dolar) [34] ile karşılaştırdığımızda Türkiye'nin gerçek değer büyüklüğü görülüyor: 2015 yılında Türkiye'nın YDY ihraç stokunun, dünya ihraç stoku içindeki payı %0,18'dir.

Yani süslenmemiş olgu şudur: Türkiye'nin YDY biçimindeki sermaye ihracı son

---

31 www.unctad.wir, Annex table 2. FDI outflows, by region and economy, 1990-2015)

32 (WIR 2016, s.196)

33 Aynı yerde. S 198

34 Aynı yerde, s.200)

25 yıl içinde büyük çapta artmıştır. Fakat yıllık YDY ihracı içindeki payı %0,32 ile, YDY ihrac stoku içindeki payı yüzde 0,18 ile hâlâ bindeler düzeyinde oynayan bir büyüklüktedir.

Türkiye'nin YDY ihracı ile Türkiye'nin YDY ithalinin (Türkiye'ye yabancı sermayenin yaptığı doğrudan yatırımlar) Türkiye'nin Gayri Safi Yurtiçi Hasılasına olan oranına bakıldığında da Türkiye'nin emperyalist mi, yoksa hâlâ bağımlı bir ülke mi olduğu sorusuna (sermaye ihracı noktasında) daha doğru cevap verilebilir. Bu konuda durum şöyledir:

Yıl	**Sermaye ithali stokunun** (YDY ithali stokunun) / **GSYİH'ya oranı** (% olarak)	**Sermaye ihracı stokunun** (YDY ihracı stokunun) / **GSYİH' ya oranı** (% olarak)
1990	**5,5**	**0,6**
2015	**19,8**	**6,1**

35

Yani 2015 yılına gelindiğinde, Türkiye'nin YDY ihraç değerinin GSYİH içindeki payı 1990'na göre 10 misli artmıştı, fakat diğer yandan sermaye ithalinin GSYİH içindeki payı da 1990'daki %5,5 dan, %19,8'e yükselmişti. 1990'da Türkiye'nin GYİH'nın 20'de biri kadar olan sermaye ithal stoku değeri, 2015'de Türkiye GSYİH'nın 5'te biri kadarına eşit bir değere yükselmişti! Bunun anlamı şudur: Türkiye ekonomisi YDY ihracındaki muazzam artışa rağmen, yabancı sermayeye daha fazla bağımlı hâle gelmişti.

Diğer yandan fakat sermaye ihraç stokunun artış hızının, sermaye ithaline göre çok daha yüksek olması **gelişmenin** bağımlılığın azalması **yönü**nde olduğunu gösteriyor.

Sermaye ithal stokunun artışı bir yandan daha fazla bağımlılığı beraberinde getirirken, diğer yandan Türkiye'de kapitalizmin gelişme hızını yükselten bir rol oynuyor.

Türkiye: Net sermaye ithal ülkesi…

Tartışmada şu noktalar önemlidir: Türkiye'de tekeller ve mali sermaye vardır. Türkiye'nin mali sermayedarları birçok ülkenin –en başta da emperyalist ülkelerin– mali sermayedarları ile işbirliği içindedir. Bu işbirliği içinde, işbirli-

35 Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)verilerine göre

ğinin tarafları tabii ki kendi çıkarlarının peşinde koşmaktadır. Türk mali sermayesi gerek kendi başına gerekse ortakları ile birlikte sermaye ihracı yapmaktadır. Bu sermaye ihracının kapsamı, boyutları emperyalist ülkelerinki ile karşılaştırıldığında küçüktür. Türkiye emperyalist bir güç hâline gelmek istemekte, bu yönde de gelişmektedir. Güncel tartışmada cevap verilmesi gereken soru şudur: Türkiye **şimdiden** bir emperyalist devlet hâline gelmiş midir, yoksa henüz değil midir? Bu sorunun cevabında Türkiye'nin sermaye ihracı gerçekleştirdiğini söyleyip, ihraç rakamlarını vermek yetmez. Sermaye ihracından söz edildiği yerde, sermaye ithalinin durumuna da bakılmak, ikisinin birbiri ile ilişkisi, oranları vb. sorgulanmak zorundadır. Bunu yaptığımızda ortaya çıkan sonuç şudur:

Türkiye'ye doğrudan yatırım biçiminde giren yabancı sermaye (sermaye ithali) (FDI Inflow), Türkiye'den yurtdışına doğrudan yatırım biçiminde çıkan sermaye ile (sermaye ihracı) (FDI Outflow) karşılaştırıldığında hep daha yüksekti ve güncel olarak da yüksektir.

2015 yılında, Türkiye'den yurtdışına yapılan doğrudan yatırım değeri 4 778 milyon dolardı. Buna karşı aynı yıl Türkiye'ye doğrudan yatırım biçiminde giren yabancı sermayenin değeri 16 508 milyar dolardı. Bu yalnızca 2015 yılı için geçerli olan bir durum değil. Her yıl tekrarlanan bir durum bu. Türkiye'nin sermaye ithali, sermaye ihracından yüksektir. Türkiye sermaye ihracı/sermaye ithali ilişkisinde şimdiye dek hep açık veren bir ülkedir. Yeni bir "Net Sermaye İthali" ülkesidir.

Türkiye'ye doğrudan yatırım (FDI) olarak giren yabancı sermaye nereye gidiyor?

Bu ithal edilen sermayenin bir bölümü kâr, faiz ve geri ödenen borç payı olarak ithal edilen ülkeye-kuruma geri dönüyor. Bir bölümü Türkiye'de yabancı mülkiyeti, dolayısıyla yabancı sermayenin etkisini ve yabancı sermayeye bağımlılığı arttırıyor, ülkede bağımlı kapitalizmin gelişmesini hızlandırıyor. İthal edilen sermayenin küçük bir bölümü yabancı sermaye ile işbirliği yapan Türk burjuvazisi tarafından kendini güçlendirmek için yapılacak yeni yatırımlarda kaynak olarak kullanılıyor.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın 2016 yılına ait "Uluslararası Yatırım Pozisyonu" verileri yabancı sermaye konusunda toplam 335 999 milyon ABD doları tutarında "Net Pozisyon" (İthal edilen sermayeden ihraç edilen sermaye düşüldükten sonra kalan değer) gösteriyor. [36]

"Enternasyonal Yatırımcıların" Türkiye'deki mülklerinin değeri aynı yıl için 214 782 milyon dolar. Uluslararası Para Fonu verilerine göre, 2015 yılında Türkiye'nin GSYİH değeri 717 932 milyon dolardı. Yani 2015'te, Yabancı Sermaye Yatırımının "Net Pozisyonu" Türkiye'nin GSYİH'nın %46,80'ne tekabül ediyordu. 2015 yılında yabancı yatırımcının Türkiye'deki mülk değeri, Türkiye'nin GSYİH'nın %29,92'sine tekabül ediyordu.

Şimdi bir de ithal edilen sermayenin yurtdışına transfer ettiği değerlere bakalım:

36 TCMB, ULUSLARARASI YATIRIM POZİSYONU - AYLIK

Yıllar	Yurtdışına transfer edilen kâr, faiz vs. (milyar dolar olarak)	Transfer edilenin /GSYİH'ya oranı % olarak	Transfer edilenin İthal edilen sermayeye oranı % olarak
2010	**11, 522**	**1,6**	**21**
2012	**11, 942**	**1,5**	**17**
2014	**12,557**	**1,6**	**24,3**
2015	**14, 622**	**2**	**39,3**

[37]

Bu rakamlar Türkiye'nin yabancı yatırımcılar için olağanüstü kârlı bir ülke olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Diğer yandan bu rakamlar Türkiye dışa artan ölçüde sermaye ihracında bulunduğu hâlde, sermaye ithali/sermaye ihracı karşılaştırılması bağlamında açıkça bağımlı bir ekonomi olduğunu da göstermektedir.

Kuşkusuz tek başına sermaye ithali ve bir ülkenin net sermaye ithalatçısı ülke olması, otomatikman o ülkenin bağımlı bir ülke olduğu anlamına gelmez. Bunun için ama açık veren mali bilançonun başka faktörlerle –örneğin pozitif ticaret bilançosu ile ya da yine örneğin ülkenin para birimi; ABD doları somutunda olduğu gibi dünya parası olarak işlem görüyorsa vb– telafi edilmesi gerekir. Bu durumda hatta net sermaye ithalatçısı olmak, ülke ekonomisinin güçlü ve güvenli olarak algılandığının bir işareti olabilir.

Türkiye'nin ticaret haddi – 1946'dan bu yana hep açık veren bir bilanço…

Türkiye ekonomisinde dış ticaret aslında hem ihracat ve hem de ithalat toplam değerlerinin 1 milyar dolar sınırını aştıkları 1970'li yılların başından bu yana giderek artan önemli bir rol oynuyor.

Dış ticarette Türkiye, ithalatta 2005 yılında, ihracatta 2007'de 100 milyar dolar sınırını aştı. Yani dış ticaret ve dolayısiyle emperyalist dünya pazarına entegrasyon 1970'li yılların başından bu yana çok hızlı bir gelişme yaşadı. 2016 yılında Türkiye'nin ihracatı 142,5 milyar dolar değerine ulaşmıştı. Bu ihracat değerinin karşısında aynı yıl 196,1 milyar dolarlık ithalat değeri duruyordu. [38]

Dış ticaret rakamları, görüldüğü gibi, sermaye ihracatı rakamları ile karşılaştırı-

37 TCMBB istatistiklerinden; 2016

38 TÜİK, dış ticaret istatistikleri, 1923-2017

lamayacak kadar büyüktür. Örneğin, 2015 yılında yaklaşık 4, 8 milyar dolar tutarındaki FDI (Yurtdışına doğrudan yatırım ihracatı) ihraç değeri karşısında, 143,3 milyar dolarlık meta ve hizmet ihracat değeri durmaktadır.

Leninizm'in emperyalizmin bir ölçütü olarak getirdiği "*meta ihracından farklı olarak sermaye ihracı*"nın "**özel bir önem kazanmış**" olması; "*sermaye ihracının birinci planda önem kazanmış*" olduğu konusunda Türkiye'nin somut durumu budur. Yıllık değerleri bir kenara bırakıp MLPD'nin yaptığı gibi kumülatif sermaye ihracı rakamına dayansak bile, Türkiye'nin 2015'deki kumülatif sermaye ihracı değeri, FDİ ihraç stoku değeri (44,7 milyar ABD doları) Türkiye'nin yalnızca o yılki ticari ihracat değerinin ancak üçte birinden azını oluşturmaktadır. MLPD, bu bağlamda çok kötü yanılmaktadır.

Şimdi Türkiye'nin mali sermaye açığını, ticaret artısı ile dengeleme imkânı olup olmadığına bakalım:

Türkiye dış ticaret dengesi açısından da ele alındığında, 1930-1946 arası bir dönem (1938 istisna) dışında dış ticarette bilançosu hep negatif olan bir ülkedir. Örnek olarak 2010-2016 arasındaki 7 yılı alalım:

Yıllar	**Ticaret bilançosu** (1000 ABD doları olarak)	**İhracatın ithalatı karşılama oranı** (% olarak)
2010	**- 71 661 113**	**61,4**
2011	**-105 934 807**	**56,0**
2012	**- 84 083 404**	**64,5**
2013	**- 99 858 613**	**60,3**
2014	**- 84 566 959**	**65,1**
2015	**- 63 395 487**	**69,1**
2016	**- 56 088 651**	**71,8**

39

Bu rakamlar açık bir biçimde Türkiye ekonomisinin emperyalizme bağımlılık zincirini bütünüyle kıracak durumda olmadığını gösteriyor. Bunun tabii ihracat ve ithalatın yapısı ile de bağı var:

Dış ticaretin yapısı…

Teknoloji yoğunluğuna göre imalat sanayi ürünlerinin dış ticaretinin görünüşü Ocak/Şubat 2016 ve 2017 itibariyle şöyle idi:

39 http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenler

İHRACAT	Ocak- Şubat 2016		Ocak -Şubat 2017	
	Değeri (Milyon ABD $)	**Oranı** (% olarak)	**Değeri** (Milyon ABD $)	**Oranı** (% olarak)
Sanayi Ürünleri Toplamı	**20 582**	**100**	**21 855**	**100**
Yüksek teknolojili ürünler	648	3,1	618	2,83
Orta yüksek teknolojili ürünler	**6 540**	**31,8**	**7 331**	**33,54**
Orta düşük teknolojili ürünler	6 145	29,9	6 520	29,83
Düşük teknolojili ürünler	**7 249**	**35,2**	**7 386**	**33,8**

Türkiye'nin yurtdışına sattığı sanayi ürünleri içinde yüksek teknolojili ürünlerin payı %3 civarındadır.

Sanayi ürünleri ithalatında bu resim şöyle değişmektedir:

İTHALAT	Ocak- Şubat 2016		Ocak -Şubat 2017	
	Değer (Milyon$)	**Oran** (%)	**Değer** (Milyon$)	**Oran** (%)
Sanayi Ürünleri Toplamı	**23 896**	**100**	**24 733**	**100**
Yüksek teknolojili ürünler	3 978	16,6	3 948	15,96
Orta yüksek teknolojili ürünler	**10 536**	**44,1**	**10 484**	**42,39**
Orta düşük teknolojili ürünler	5 967	25	7 168	28,98
Düşük teknolojili ürünler	**3 415**	**14,3**	**3 133**	**12,68**

[40]

40 (TÜIK; teknoloji yoğunluğuna göre imalat sanayi ürünleri dış ticareti, Şubat 2017)

İhraç edilen ileri teknoloji ürünlerinin tüm ürünler içinde yüzde 3'lük bir payının olduğu, buna karşı ithal edilen ürünlerin içinde yüksek teknolojili ürünlerin payının %16 olduğu bir dış tkicaret yapısı ile, Türkiye'nin dış ticaretinde denge tutturulması, dengenin ihracat lehine pozitife dönüştürülmesi ufukta gözükmemektedir. Burada bir de tabii Türkiye'nin enerji sektöründe de net ithalatçı olduğu bilinmelidir. Türkiye'nin dış ticaretinde en önemli ithal kalemlerinden biri petrol ve gaz ithalatıdır. Dış ticaret açığının önemli bir bölümünü enerji temini için alımlar oluşturmaktadır. Enerji sektöründe alım/satım işlerinde doların para birimi olarak kullanılması da Türkiye'nin dış borçlarının piyasadaki dolar değeri değişimlerinden etkilenmesini beraberinde getirmektedir. Dış borçlar, borsa spekülasyonları ile doların değer kazanması hâlinde yükselmektedir. Türkiye'deki yönetim bu yüzden bugün dış ticarette dolarla alışverişten uzaklaşmaya çalışmaktadır. Fakat bunun gerçekleştirilmesi çok zordur.

Böyle bir ekonomik yapıya sahip olan Türkiye orta derecede gelişmiş olan, fakat hâlâ bağımlı olan kapitalist bir ülkedir. Bu, Türkiye'nin egemenlerinin emperyalist hedefleri, emperyalist rüyaları olmasının, dünyanın yeniden paylalışlması için yürüyen savaşlara imkânı ölçüsünde karışmasının engeli değildir.

Askeri güç…

Türkiye'nin "yeniemperyalist" bir ülke olduğu tezini gerekçelendirmek için getirilen argümanlardan biri de Türkiye'nin askeri gücü, Türk burjuvazisinin bağımsız bir askeri sanayi geliştirme isteği. MLPD bununla ilgili şu tespiti yapıyor:

"Nato verilerine göre, Türk ordusu 493.000 askeri ile şu anda dünya çapında 10., NATO içinde ise ABD'den sonra ikinci sırada bulunmaktadır." [41]

Burada söylenenler fakat Türkiye'nin gerçek askeri gücü hakkında fazla bir şey ifade etmemektedir. Türk ordusunun yüksek personel sayısının önemli bölümünü zorunlu askerlik (12 ay) yapan gençler oluşturmaktadır. Bir ordunun gerçek askeri gücü –personel açısından ele alındığında– profesyonel askeri kadro, silahlanmasının niteliği ve donanımı tarafından belirlenir. Bu kıstaslar temelinde yaklaştığımızda Türk ordusunun gücünün, yüksek asker sayısının gösterdiği kadar büyük olmadığını görürüz.

Geçerken söyleyelim: MLPD'nin verdiği yarım milyona yakın asker sayısı da Türk Genel Kurmayının son açıklamalarına göre gerçeği yansıtmıyor. Genel Kurmayın 2017 Ocağı'nda yaptığı açıklamaya göre ordunun askeri personal sayısı 359 273 idi. Bunun 204 074'ü zorunlu askerlik yapanlardı. [42]

MLPD açıklamalarını şöyle sürdürüyor:

"Yıllık askeri bütçe 2007'dekine oranla %45'e yakın arttırılarak 22,5 milyar dolara yükseldi." [43]

Bu sorunda önemli olan oranlardan çok mutlak rakamlardır. O konuda durum şöyledir:

41 (RF 21/2016, s. 23) (çeviriyi biz yaptık)

42 http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tsk-personel-sayisini-acikladi-40324227

43 (RF 21/2016, s.23) (çeviriyi biz yaptık)

2000- 2015 yılları arasında Türkiye'nin askeri harcamaları (milyar dolar olarak):

Yıllar	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Askeri harcamalar	20,09	18,42	19,6	17,69	16,14	15,28

Yıllar	2006	2007	2008	2009	2010
Askeri harcamalar	16,4	15,76	15,94	17,06	16,72

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015
Askeri harcamalar	16,88	17.24	17,63	17,77	17,67

44

MLPD'nin iddia ettiği 22,5 milyar dolarlık askeri harcama rakamını, hangi yıl için nereden çıkardığını bilmiyoruz. Her halükârda 2015'e kadar da en son verilere göre de böyle bir askeri harcama rakamı yok.

Avrupa İstatistik Kurumunun verdiği verilere göre Türkiye'nin askeri harcamaları 2007 yılında 15,76 milyar dolardı. 2015'de bu değer 17,67 milyar dolara yükselmişti. Bu MLPD'nin iddia ettiği gibi % 45'e yakın bir artış değil, %11'lik bir artıştır.

Bunun yanında bir başka olgu daha vardır: Türkiye Devlet Genel Bütçesinde askeri harcamalara ayrılan pay artmıyor, tersine geriliyor.

"Yeniemperyalist" ülkeler teorisyenlerinin bu bağlamda verdiği rakamlar Türkiye'nin gerçek askeri gücünü olduğundan fazla göstermektedir.

Evet, Türkiye Ortadoğu'da önemli bir askeri güçtür. Fakat o özellikle ileri teknoloji ürünü askeri araç-gereç- silah bakımından hâlâ emperyalist silah üreticisi tekellere bağımlıdır. Türk burjuvazisi ve onun bugünkü siyasi temsilcisi AKP hükümeti bu bağımlılığı kırmak istemektedir. Bu yüzden çok hızlı bir şekilde kendi askeri sanayini ilerletme yönünde çalışmalar yapıyor. Gelinen yerde burjuvazi ihtiyacı olan silah ve mühimmatın %70'e varan kesimini kendisinin ürettiği bilgisini veriyor. Burjuvazi aynı zamanda ağır silahlar ve yüksek teknolji ürünü olan silahlar konusunda kendi üretimini geliştirmeye çalışıyor. Bunda da küçümsenmeyecek başarılar elde etti. Ve bu dünyanın esas silah üreticisi büyük tekellerinin hiç hoşuna gitmedi, gitmiyor. Türk burjuvazisi bunun dışında ileri teknoloji ürünü ağır silah sistemleri konusunda batılı emperyalist güçlere tek taraflı bağımlılığı kırmak için silah alımında, ülke ve tekelleri çeşitlendirmek yolunu tutuyor. Örneğin füze savunma sistemi olarak Rusya'dan S-400 satın aldı.

44 https://de.statista.com/statistik/daten/studie/322739/umfrage/entwicklung-der-militaerausgaben-von-der-tuerkei/

AKP hükümetinin bu bağlamda önüne koyduğu hedef 2023 yılına kadar silah sanayi konusunda tam bağımsız hâle gelmek. Hedef diğer ülkelerden silah almak zorunda kalmadan, ülkenin kendi silah üretimi temelinde savaş yürütebilmek!

Ancak bu hedefe varmak için maddi temelin yaratılması için yaklaşık 850 milyar dolarlık GSYİH'nin 2023'e kadar 2000 milyar dolara çıkması öngörülüyor. Bu hedefe ulaşmak için yıllık ortalama %17-18 büyüme gerekli. Bunun ise hayalden başka bir şey olmadığı açık.

Anda mümkün görünen şeylerden biri şimdiye kadar Batılı emperyalist güçlere ve tekellere olan **tek yanlı bağımlılığın** yumuşatılması ve kırılması. Ancak bu da o kadar basit değil. Bunun için Türkiye'nin NATO'dan ayrılmayı göze alması gerekir. Böyle bir gelişmeyi Batılı emperyalistler tabii ki ellerindeki bütün imkân ve araçları kullanarak engellemeye çalışacaklardır.

Devrim stratejisi üzerine tartışma…

Bir ülkenin emperyalist ülke mi, yoksa emperyalizme bağımlı bir ülke mi olduğu değerlendirmesi, o ülkede devrim staratejisi konusunda belirleyici önemdedir.

Stalin "Leninizmin Temelleri Üzerine" başlıklı yazısında leninist proleter devrim teorisinin üç temel tezden yola çıktığını belirtir. İkinci tez konusunda şunları söyler:

"İkinci tez: Sömürge ve bağımlı ülkelere sermaye ihracının artması; «nüfuz alanları»nın ve sömürgeciliğin tüm yerküreyi kapsayıncaya dek yayılması; kapitalizmin, bir avuç «ileri» ülke tarafından dünya nüfusunun muazzam çoğunluğunun mali bakımdan köleleştirilmesi ve sömürge zulmüne uğratılmasının dünya sistemine dönüşmesi — tüm bunlar bir yandan tek tek milli ekonomileri ve milli toprakları, dünya ekonomisi denen yekpare zincirin halkalarına dönüştürmüş ve diğer yandan yerkürenin nüfusunu iki kampa bölmüştür: geniş sömürge ve bağımlı ülkeleri sömüren ve ezen bir avuç «ileri» kapitalist ülke ile, emperyalist boyunduruktan kurtulmak için mücadele vermek zorunda olan sömürge ve bağımlı ülkelerden oluşan büyük çoğunluk («Emperyalizm>>e bakınız!)." [45]

Dünyanın *"bir avuç kapitalist (emperyalist) ülke ile, emperyalist boyunduruktan kurtulmak için mücadele vermek zorunda olan sömürge ve bağımlı ülkelerden oluşan büyük çoğunluk"* biçiminde iki kampa bölünmüş olması, Komintern programının da temelidir.

Komünist Manifesto'nun "Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz!" şiarı emperyalizm çağında dünya nüfusunun bu iki kampa bölünmesi sonucu "Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar birleşiniz!" şiarı ile tamamlandı.

Bu şiar proleter dünya devriminin iki ana akımını birleştiren bir şiardır:

Gelişmiş kapitalist (emperyalist) ülkelerde doğrudan sosyalist devrim akımı emperyalizm tarafından değişik biçim ve yoğunlukta ezilen sömürülen bağımlı ülkelerde antiemperyalist demokratik devrimler akımı.

Lenin "Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması" adlı eserinde emperyalizme bağımlılığın çeşitli biçimlerinden de söz eder, şöyle der:

"Kapitalist emperyalizm çağının sömürge politikasından söz edildiğinde, mali sermayenin ve büyük güçlerin, dünyanın ekonomik ve politik yönden paylaşılmasına çıkan dış politikasının, devletsel bağımlılığın tam bir dizi ***geçiş biçimlerini*** *yarattığını belirtmek gerekir. Bu çağ için karakteristik olan, sadece ülkelerin sömürge sahipleri ve sömürge ülkeler olarak iki ana gruba ayrılması değil; aynı zamanda, politik olarak, biçimsel olarak bağımsız olan, ama gerçekte mali ve diplomatik bir bağımlılık ağı içine düşmüş çok çeşitli türde bağımlı ülkelerin de varlığıdır. Bu biçimlerden birine, yarı-sömürgelere biraz önce değinmiştik. Bir başka biçime tipik bir örnek olarak öreğin Arjantin gösterilebilir."* [46]

Komünist Enternasyonal'in 1928'de kabul edilen programında "Emperyalizm ve Proleter Devrim Çağı"nda Dünya Proleterya Diktatörlüğü için mücadele stratejisi geliştirilir.

Programın 8. maddesinde, "Dünya Proletarya Diktatörlüğü İçin Mücadele ve Başlıca Devrim Tipleri" ele alınır:

"Proletaryanın uluslararası devrimi, eşzamanlı olmayan ve gayritürdeş bir dizi süreçten oluşur: saf proleter devrimler; proleter devrimlere dönüşen burjuva-demokratik tipte devrimler; ulusal kurtuluş savaşları, sömürge devrimleri. Bu devrim-

---

45 ("Leninizmin Temelleri Üzerine", Stalin, s. 97-98, Eserler, cilt 6, S 97-98, İnter Yayınları, İstanbul, 1990)

46 ("Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması", Lenin, s. 89-90, İnter Yayınları, Ekim 1995, İstanbul)

*ci süreç ancak **gelişmesinin sonunda proletarya diktatörlüğüne** varır.*

*Emperyalizm aşamasında daha da belirgenleşen kapitalizmin eşitsiz gelişmesi, kapitalizmin çok çeşitli tiplerini, olgunluk derecesinde farklılıkları ve tek tek ülkelerde devrim sürecinin çok çeşitli, özel koşullarını ortaya çıkarmıştır. Bu koşulların tarihi olarak mutlak zorunlu bir sonucu, proletaryanın iktidarı ele geçirme yollarındaki çeşitlilik ve hızındaki farklar ve keza bir dizi ülkede proletarya diktatörlüğüne belirli geçiş aşamalarının kaçınılmazlığıdır. Bunun sonucunda, **tek tek ülkelerde sosyalizmin inşası da farklı biçimlere bürünür.***

Tek tek ülkelerde proletarya diktatörlüğüne geçişin çeşitli koşulları ve yolları şematik olarak şu üç tipe indirgenebilir:

***Hayli gelişmiş kapitalist ülkeler** (Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, İngiltere vb.): Güçlü üretici güçlere, büyük ölçüde merkezileşmiş üretime, görece önemsiz özgül ağırlıklı küçük işletmelere, eski ve iyice yerleşmiş bir burjuva-demokratik siyasi sisteme sahip bu ülkelerde programın baş siyasi talebi proletarya diktatörlüğüne doğrudan geçiştir. İktisadi alanda özsel talepler: tüm büyük işletmelerin mülksüzleştirilmesi, çok sayıda Sovyet devlet çiftliğinin kurulması, toprağın ancak görece küçük bir bölümünün köylülere verilmesi; kendiliğinden Pazar ilişkilerinin görece dar kapsamı; genelde hızlı sosyalist gelişme ve özellikle köylü iktisadının hızla kolektifleştirilmesidir.*

***Orta düzeyde gelişmiş kapitalist ülkeler** (İspanya, Portekiz, Polonya, Macaristan, Balkanlar vb.): Tarımda yarı-feodal ilişkilerin önemli kalıntılarının olduğu, sosyalizmin inşası için belirli asgari maddi önkoşullarının, burjuva-demokratik devrimin henüz tamamlanmamış olduğu bu ülkelerden bazılarında, burjuva-demokratik devrimin azçok hızlı bir şekilde sosyalist devrime dönüşmesi, **diğerlerinde** burjuva-demokratik nitelikli kapsamlı görevlere sahip proleter devrim tipleri mümkündür. Bu nedenle birinci durumda proletarya diktatörlüğünün hemen değil, ancak proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünden proletaryanın sosyalist diktatörlüğüne geçiş süreci içinde kurulması mümkündür, devrimin doğrudan proleter devrim olarak geliştiği diğer durumda, proletarya önderliğinde geniş bir tarım ve köylü hareketini öngörür; tarım devrimi muazzam, bazen tayin edici bir rol oynar." (…)*

***"Sömürge ve yarısömürge ülkeler ve bağımsız ülkeler:** (…) Proletarya diktatörlüğüne geçiş burada kural olarak ancak bir dizi hazırlık aşaması üzerinden, ancak burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime dönüştüğü tüm bir dönemin sonucunda mümkündür."* [47]

Sömürge, yarısömürge ve bağımsız ülkelere bir alt kategori olarak "Daha geri ülkeler" eklenmektedir. Bu ülkeler için "ulusal kurtuluş"un "esas mesele" olduğu tespit edilmektedir.

Biz, dünya nüfusunun bir avuç emperyalist ezen güç ile, bunlar tarafından ezilen ve sömürülen büyük çoğunluk olarak bölünmüş olmasının bugünün dünyasında da temel gerçeklik olduğunu düşünüyoruz. Değişmiş olan şey, emperyalizme bağımlılığın esas biçimi olan sömürgesel bağımlılılk biçimin iyice

47 ("1928, Komünist Enternasyonal Programı", s. 61-62, İnter Yayınları, Ekim 2001, İstanbul)

gerilemiş, hemen hemen ortadan kalkmış olmasıdır. Bugün yeni sömürgeci, daha rafine bağımlılık biçimleri bağımlılığın esas biçimleridir ve dünya nüfusunun çoğunluğunun yaşam şartlarını belirlemektedir.

“Yeniemperyalist” ülkeler teorisi, yeniemperyalist ilan edilen ülkelerin büyük çoğunluğunda bunların emperyalist güçlere bağımlılık ilişkisini hiç görmüyor; ya da bunu belirleyici olarak görmüyor. Böylece, bu ülkeler için devrimin gerekli yeni demokratik/halk demokratik devrim aşaması gereksiz görülüyor ve proletarya diktatörlüğü devrimin dolaysız siyasi hedefi olarak konuluyor. Bu, görüşümüze göre, gerçekliğe gözlerini kapayan bir tavırdır. Fakat bu, MLPD’nin “enternasyonal sosyalist devrim” için “yeni stratejisi”nin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu strateji, uluslararası devrimi, birbirinden değişik sosyo ekonomik yapılara sahip tek tek ülkelerdeki eş zamanlı olmayan ve değişik aşamalarda olan devrimlerin birbirlerini destekleyip tamamladıkları bir süreç olarak görmüyor. Bu stratejiye göre, “uluslararası sosyalist devrim” emperyalist ülkelerde (bu teoriye göre zaten dünya nüfusunun büyük çoğunluğu artık emperyalist ülkelerde yaşıyor!) “enternasyonal sanayi proletaryası”nın (Bunlar da dünyanın en büyük ve “her şeyi belirleyen” 500 “süper tekelinin” değişik ülkelerdeki işletmelerinde çalışan işçiler) “bütün ezilenlerle” **birlikte** (bunlar çok değişik nedenlerle ötekileştirilen bütün azınlıklar ve “iklim felaketi” ile karşı karşıya olan doğa) hemen hemen eş zamanlı **ayaklanması** biçiminde gerçekleşeceğini öngörüyor. Bu yüzden MLPD aslında “Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar birleşiniz!” şiarını proleter dünya devriminin zaferi için bu devrimin iki ana akımının birleşmesi gerektiğini vurgulayan bu şiarı unutturmak ve bunun yerine “Enternasyonal sanayi işçileri ve tüm ezilenler birleşin!” şiarını yerleştirmek istiyor. Bu satırları yazdığımızda “yeniemperyalist ülkeler” teorisyenlerinin “biz bunu nerde yazmışız?” diye şiddetle itiraz edeceklerini duyar gibi oluyoruz. Şimdiye kadar bunu bu kadar açık ve net bir şekilde yazmadılar. Fakat bütün teorileri bütünlük içinde okunduğunda ve ICOR içinde yürüyen tartışmalar bilindiğinde, MLPD’nin ”Yeni Dünya Düzeni Üzerinde Tanrıların Alacakaranlığı“, “Enternasyonal Sosyalist Devrimin Şafağı”, “ Felaket Alarmı” ve son olarak da “YeniEmperyalist Ülkelerin Ortaya Çıkışı üzerine“ adlı yazılarında geliştirdiği teorinin başka hiçbir mantıki sonucu olmadığı görülür. Biz “Tanrıların Alacakaranlığı” adlı ilk kitaba getirdiğimiz eleştirel notlarda şu değerlendirmeyi yapmıştık:

“Tanrıların Alacakaranlığı’nda ***emperyalist dünya sisteminin gelişmesinde niteliksel*** *olarak* ***yeni bir aşama****nın varlığı öne sürülmekte ve bu* ***emperyalizmin ekonomisinde özsel değişiklikler*** *ile gerekçelendirilmektedir.”* [48]

Söz konusu yazıda emperyalizm sisteminde “nitel değişiklik” olduğu açıkça söylenmiyordu. Fakat bütün gerekçelendirme bu tezi ispata çalışıyordu. Şimdi kitap yayınlandıktan 15 yıl sonra Ekim Devrimi’nin 100. yılı dolayısıyla Almanya’da, ICOR’un kamuya açık yaptığı seminerde MLPD çevresinden bir dizi konuşmacı nihayet açıkça da evet, emperyalist sistemde nitel değişiklikler var-

48 (“Yeni Dünya Düzeni“ Üzerinde Tanrıların Alacakaranlığı” Kitabı Hakkında Eleştirel Kenar Notları; Bolşevik Partizan, sayı 164, s. 4)

dır deme noktasına geldiler. "Enternasyonal sanayi işçileri ve tüm ezilenler birleşin!" şiarı konusunda da gelişme benzer olacaktır.

Kuzey Kürdistan/Türkiye bağlamında biz şunu söylüyoruz:

Bugünün Türkiye'si emperyalist bir ülke değil, orta derecede gelişmiş, bağımlı kapitalist bir ülkedir. Kapitalizmin gelişme derecesi Türk burjuvazisine emperyalist büyük güçler arasındaki çelişmelerden yararlanarak görece bağımsız hareket etme konusunda, ona oldukça büyük bir hareket alanı açan bir seviyededir. Biz bunu 2008'de yayınladığımız sosyo-ekonomik yapı araştırmamızda ortaya koyduk.

Türkiye, dünya çapında ele alındığında "bir avuç ezen, emperyalist ülke" kategorisinde değildir. Fakat o yalnızca emperyalizm tarafından sömürülen ve ezilen bir ülke de değildir. O aynı zamanda ezen, bölgesel egemen bir güç konumundadır. Siyasi açıdan Kuzey Kürdistan/Türkiye halkları hiçbir dönem, işleyen bir burjuva demokrasisi yaşamadılar. Türkiye Cumhuriyeti devleti faşist bir diktatörlüktür. Türkiye'de faşizmin yıkılması için mücadele, emperyalizme bağımlılığın sökülüp atılması için mücadele gibi, devrimin özsel ve en acil görevlerindendir.

Türkiye'de, sosyo-ekonomik yapının belirleyici olguları şunlardır: Yerli mali sermayedarlar, emperyalist mali sermayedarlarla işbirliği içindeler. Bunlar sermaye ihracı da yapmaktadırlar. Tekeller ekonomide belirleyici konumdadır. Türk devleti oldukça güçlü bir orduya sahiptir ve bölgesel savaşlara doğrudan da katılmaktadır.

Demokratik devrimin merkezi ve çözülmemiş görevleri, antiemperyalist demokratik devrim stratejesi için belirleyici önemdedir. Türkiye'de çözülmemiş ulusal sorunlar, en başta da Kürt ulusal kurtuluş sorunu –fakat Ermeni ve Arap ulusal sorunları da– bu çözülmemiş görevler içindedir.

Bu bağlamda Türk emekçilerinin bilinçleri, emperyalizme bağımlı olmanın da etkilemesi ile büyük çapta Türk milliyetçiliği tarafından belirlenmektedir.

Türkiye'nin demokratik ve antiemperyalist devrimde objektif olarak çıkarı olan geniş bir küçük ve orta burjuvaziye sahip olan sınıfsal yapısı ve proletaryanın hâlâ düşük seviyedeki bilinç ve örgütlenme seviyesi Türkiye'de sosyalist devrime ilerlemek için yeni demokratik devrimi gerekli kılıyor.

Bugünkü şartlarda Türkiye'yi, yeniemperyalist bir ülke ilan edip, bununla devrim aşamasını sosyalist devrim olarak belirlemek Türkiye gerçeklerine teğet geçmektir.

Retorik ve gerçeklik…

Bugün eğer Erdoğan'ın ve AKP hükümet sözcülerinin retoriğini ciddiye alırsak, Türkiye'nin emperyalist dünyanın efendileri ile göz seviyesinde pazarlık gücüne sahip olan ve onlarla dünya hegemonyası konusunda dalaşan bir emperyalist güç olduğu sonucuna varmak zor değildir.

Tabii ki bu retoriğin arkasında Türkiye'nin egemenlerinin bugün dünyanın emperyalist efendileri içinde baş aktörlerden biri olma arzusu yatıyor. Tabii ki Türkiye'de, egemenlerin bir bölümü ve onların bugünkü siyasi temsilcisi AKP emperyalizme bağımlılıktan kurtulup, kendileri emperyalist olmak istiyorlar. Bunu gerçekleştirmeyi de deniyorlar. Fakat istek ve onu yerine getirme yeteneği ve isteği yerine getirme yeteneği ile yerine getirmek ayrı şeylerdir.

İstiyorlar ama değiller; istiyorlar ama gerçekleştirecek yeteneğe sahip değiller, ya da istedikleri ölçüde sahip değiller.

Fakat antiemperyalist görünümlü retorik ve bağımsız olarak atılmaya çalışılan küçücük siyasi adımlar bile Türkiye'nin emperyalist efendilerini kızdırmaya yetiyor. Onlar, AKP/Erdoğan rejimini şeytanlaştırıp ondan kurtulmak için ellerinden geleni yapıyorlar. AKP/Erdoğan'ın oldukça güçlü bir halk desteğine sahip olması, emperyalistlerin onu devirmesini güçleştiriyor. Onu deviremedikleri yerde yoğun baskılarla yeniden çizgi içine çekmeye çalışıyorlar.

Bu, bağımlı bir gücün, şimdiye kadar her dediklerini yaptırmaya alışık olan şimdiye kadarki efendilere karşı mücadelesi.

Türk kapitalizmi epey gelişmiş olduğu için, diğer yandan emperyalist büyük güçler arasındaki çelişmeler de sertleştiğinden, Türkiye'nin hareket alanı geçmişe göre biraz daha genişlemiş durumda. Olan budur. Ne azı ne fazlası!

Erdoğan arada bir Batıyla ilişkileri gerektiğinde koparıp atmaktan dem vuruyor. Bu öncelikli olarak iç kamuoyuna dönük konjonktürel bir tavır. Bugünkü şartlarda Türk egemenleri için, şimdiye kadarki efendilerle bağları koparıp atmak, ancak bağlı olunan emperyalist efendileri değiştirmekle olur. O da çok zordur. Türkiye'nin ekonomisi kendi başına emperyalistlerle rekabet edecek güçte bir ekonomi değil. Türk egemenlerinin, en başta da Erdoğan takımının bütün Türk halklarının temsilciliği, dünyada bütün "ezilen Müslüman halkların" temsilciliği, evet, hatta "Dünyanın bütün mazlumlarının" temsilciliği vs. propagandası ve spekülasyonları, Türkiye içindeki iktidar mücadelesine dönük açıklamalar ve emperyal hayallerin ifadesidir.

Erdoğan/AKP iktidarının sürmesi ve Batının bu hükümete karşı düşmanca tavrını sürdürmesi hâlinde, iktidarı Türkiye'nin önünde iki gelişme opsiyonu vardır:

1. Türkiye Batılı emperyalist güçlerden, emperyalist efendilerini değiştirme yoluyla kopar, yeni ilişkiler içinde bağımsız bir emperyalist güçe dönüşme çabalarını sürdürür.

2. Bu olası gelişme iç ve dış müdahalelerle engellenir, Türkiye "çökmüş devlet" hâline getirilir ve yeniden yapılandırılır.

Tabii bir üçüncü yol daha vardır: Halkların ve devrimin yolu: İşçi sınıfı önderliğinde antifaşist, antiemperyalist demokratik halk devrimi yoluyla sosyalist devrimin yolunu temizleme.

Biz bu üçüncü yolu gerçekleştirmek için mücadele ediyoruz. ●

(İlk taslak Mart 2017; son biçimi Temmuz 2018)

"Biz Bolşevikler bugün de emperyalizm çağında yaşadığımızı ve Leninizm'in bu çağın Marksizm'i olduğunu savunuyoruz. Lenin'in emperyalizm teorisi, bugün de verili durumun, devrimci olarak değiştirilebilmesi için analizinde kullanacağımız kılavuzdur. Lenin "Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması" adlı eserinde emperyalist güçler içinde **büyük güçleri** ayrı bir kategoride ele alır. *"... emperyalizm için karakteristik olan, **birkaç büyük gücün hegemonya yarışıdır**, yani doğrudan kendisi için değil de rakibini zayıflatmak ve onun hegemonyasını sarsmak için toprak ilhak etmeleridir."* Yani Lenin için emperyalistler içinde, hegemonya için mücadele eden, burada söz konusu olan tabii dünya hegemonyasıdır, güçler ayrı bir kategoridir! Bunlar **emperyalist büyük güçler**dir. Lenin'de emperyalist güçler için yapılan bütün diğer ayrımlar – "eski" ve "yeni" gibi kavramlarla ifade edilenler de– çok somut bir tartışma bağıntısında, somut kimi gelişmeleri açıklamak için yapılan ayrımlardır. Biz bugün de emperyalist güçler içinde yapılması mümkün olan ve gereken tek kategorileştirmenin, emperyalist güçlerle, dünya hegemonyası için gerçekten de dalaşan **emperyalist büyük güçler** ayrımı biçiminde olduğunu düşünüyoruz. Bugünkü emperyalist dünyayı anlamak ve değiştirmek isteyen herkes, emperyalizme karşı mücadelede önce dünya hegemonyası için mücadele birbirleriyle mücadele eden emperyalist büyük güçlerin hangileri olduğu sorusuna cevap aramalıdır."

BOLŞEVİK PARTİZAN